

ZPRÁVY

*Československé psychologické
společnosti*

při Československé akademii věd

III

1961

č. 4

C 592

O B S A H

Komplexní vědecko-výzkumný úkol č. XIV: Škola a výchova v etapě dovršení socialismu a přechodu ke komunismu	5
II. celostátní psychiatrický sjezd na téma „Duševní hygiena“	15
Pracovní porada o užití psychologie v ekonomii	19
Celostátní seminář věnovaný otázkám profesionální orientace . .	24
Zprávy z ústředí	
Zpráva o průběhu valného shromáždění ČSPS v roce 1961 v Brati- slavě	31
Z činnosti ústředního výboru	37
Zpráva o plenární schůzi ekonomické sekce ČSPS	39
Zpráva o činnosti pedagogické sekce ČSPS za rok 1960	41
Ústřední plán činnosti ČSPS na rok 1961	43
Organizační struktura ČSPS	46
Zprávy z oblastních skupin ČSPS	
OS — Praha, OS — Plzeň, OS — Hradec Králové, OS — Havlíčkův Brod, OS — Ústí nad Labem, OS — Olomouc, OS — Kroměříž, OS — Bratislava, OS — Žilina, OS — Košice	51
Z psychologických pracovišť	
Psychologické laboratórium SAV, Bratislava	78
Psychologický ústav při katedře psychologie a pedagogiky filoso- fické fakulty, Brno	80
Psychologický ústav filosofickej fakulty UK, Bratislava	84
Bibliografie	
Novinky sovětské psychologické literatury	87
Informace, oznámení členům	
K životnímu jubileu prof. Dr Josefa Stavěla	92
Vypůjčování psychologických filmů ze zahraničí	93
Instrukce k provádění zkoušky WISC	93
Noví členové ČSPS	94
Úmrtí	95
Wechslerovy zkoušky W-B, WAIS, WISC — Bibliografie	97

KOMPLEXNÍ VĚDECKO-VÝZKUMNÝ ÚKOL č. XIV
ŠKOLA A VÝCHOVA V ETAPĚ DOVRŠENÍ SOCIALISMU
A PŘECHODU KE KOMUNISMU

Předseda kolegia: člen korespondent ČSAV J. Váňa
Zástupce předsedy: prof. dr. J. Doležal
Vědecký tajemník: dr. E. Kujal
Referent Sekretariátu státního plánu výzkumu: V. Pech

Výtah z rozpisu hlavních úkolů na r. 1961
(v závorce u dílčích úkolů počet přihlášených pracovníků)

Stěžejní úkol

XIV-1: Teoretické základy výchovy člověka pro komunistickou společnost

Předseda rady: člen korespondent J. Váňa, vědecký tajemník
C. sc. J. Kojzar

Hlavní problémy:

XIV-1-1: Základní principy výchovy člověka v komunistické společnosti

Koordinátor: C. sc. M. Dýma; vedoucí pracoviště: Pedagogický ústav J. A. Komenského;

Dílčí úkoly: Celková koncepce hlavního problému (čl. kor. J. Váňa + 4)

Klasikové marxismu-leninismu o výchově (C. sc. M. Dýma, doc. dr. J. Novotný + 6)

Gnozeologický aspekt spojení fyzické a duševní práce ve výchově (dr. V. Grulich)

Úloha práce ve výchově (čl. kor. J. Váňa + 3)

Výchova jako celospolečenský úkol (C. sc. J. Kojzar + 1)

XIV-1-2: Spojení školy se společenskou praxí jako základní princip budování komunistické školy

Koordinátor: prof. dr. C. Pavlovič; vedoucí pracoviště: Filozofická fakulta Komenského university

Dílčí úkoly: Škola a společenská praxe, především výrobní, v třídní společnosti (prof. dr. P. Vajcik)

Škola a společenská praxe v socialistické společnosti a na přechodu ke komunismu (doc. C. sc. J. Mátej)

Společenské, psychologické a biologické základy školní výchovy v podmínkách spojení školy se společenskou praxí především s praxí výrobní (prof. dr. G. Pavlovič)

Princip spojení školy se životem a problémy rozumové, polytechnické a pracovní výchovy (týž + 4)

Princip spojení školy se životem a problémy mravní, estetické a tělesné výchovy (prof. E. Sýkora, doc. C. sc. L. Bakoš + 3)

XIV-1-3: Teorie základního učiva

Koordinátor: akademik O. Chlup; vedoucí pracoviště: Pedagogický ústav J. A. Komenského

Dílčí úkoly: Plán výzkumu základního učiva (akad. O. Chlup, doc. dr. Kopecký + 2)

Základní učivo v českém jazyce (C.sc. V. Pařízek, Z. Plešková + 2)

Základní učivo v literární výchově (V. Pech, dr. M. Štěpánek)

Základní učivo v jazyku ruském a v cizích jazycích (dr. A. Strážová, dr. S. Jelínek)

Základní učivo v dějepisu (C. sc. H. Sychrová, doc. dr. Mejstřík + 2)

Základní učivo v zeměpisu (C. sc. H. Dýma a dr. L. Gutwirth)

Základní učivo v biologii (prof. dr. J. Lang, dr. Faustus + 1)

Základní učivo v matematice (dr. V. Macháček + 1)

Základní učivo v přírodních vědách (doc. dr. F. Štampach)

Základní učivo ve fyzice (dr. A. Svoboda + 2)

Základní učivo v chemii (doc. dr. V. Sotorník + 1)

Základní učivo v hudební výchově (prof. dr. J. Plavec)

Stěžejní úkol

XIV-2: Výzkum vlivu spojení tělesné a duševní práce ve výchově na všestranný rozvoj osobnosti v komunistické společnosti

Předseda rady: prof. dr. J. Doležal, vědecký tajemník M. Brichcín

Hlavní problémy:

XIV-2-1: Základní biologické, fyziologické a hygienické problémy při spojování výchovy a vyučování s výrobní prací

Koordinátor: doc. MUDr F. Janda; vedoucí pracoviště: lékařská fakulta hygienická Karlovy university

Dílčí úkoly:

1. Vědecké podklady pro výstavbu škol se zřetelem ke spojení výchovy a vyučování s prací žactva (prof. dr. inž. arch. S. Franců, C. sc.)
Výzkum fyziologické podstaty světelného komfortu a diskomfortu (MUDr V. Maňák C. sc.)
Výzkum osvětlení ve školách a jeho vliv na některé funkce žáků (dr. J. Kazmarová)
Výzkum vlivu vybraných mikroklimatických reaktorů na organismus žáků všeobecně vzdělávacích škol (doc. MUDr D. Rolný + 1)
Výzkum pobytu na čerstvém vzduchu během vyučování (MUDr. V. Štěpanov)
Vliv nových pedagogických požadavků na dispoziční budovy všeobecně vzdělávací školy (dr. K. Laboutka + 1)
2. Význam zařazení tělesné práce do vyučování a výchovy žáků z hlediska hygienického. Výkonové normy práce mládeže (doc. MUDr. F. Janda)
Biologické požadavky při uskutečňování zásady spojení výchovy a vyučování s výrobní prací (dr. J. Suchý)
Význam podkladů pro normování nářadí a pracoviště při polytechnickém vyučování (dr. V. Beneš)
Význam podmínek pro provozní praxi při polytechnickém vyučování (dr. M. Vaněčková)
3. Hygiena pedagogického procesu při spojení výchovy a vyučování: Vliv pracovní výchovy na tělesný a duševní vývoj se zvláštním zřetelem na rozvoj normálních schopností a dovedností (dr. J. Meisner, C. sc.)

Struktura vyučovací jednotky na základní devítileté škole z hlediska pedagogicko-hygienického (dr. V. Krauman)
Zařazení pracovní výchovy do režimu dne školní mládeže
MUDr. J. Kolandová—Uhrová)

Studium nejvhodnějšího způsobu organizace pedagogického procesu na všeobecně vzdělávacích školách (doc. MUDr. J. Kukura + 5)

Dynamika střídání různorodých duševních i tělesných činností a její úmyslná autoregulace (doc. dr. M. Machač + 1)

Systém hygienických návyků, vědomostí a dovedností na škole všeobecně vzdělávací (MUDr. M. Chlup)

4. Podíl tělesné výchovy na všestranném rozvoji dítěte v podmínkách spojení školy se životem (dr. J. Kozlík)

Přiměřenost osnov školní TV stupni tělesného vývoje žáků a jejich zdravotnímu stavu, jejich věkovým zvláštnostem (dr. D. Soukupová)

XIV—2—2: Psychologické základy výchovy v komunistické společnosti

Koordinátor: člen korespondent ČSAV V. Chmelař; vedoucí pracoviště: Filosofická fakulta university J. E. Purkyně v Brně.

Dílčí úkoly:

1. Psychologické základy výchovného procesu zejména s přihlédnutím k významu práce v tomto procesu:
Dětská hra a její výchovný význam ve věku batolecím a předškolním (doc. dr. Kolářiková)
Psychologická problematika sociálního chování a jeho re-
edukace u dětí (táž)
Citové konflikty žáků všeobecně vzdělávací školy jako zdroj výchovných a výukových nesnází (dr. J. Švancara)
Duševní hygiena a její problémy ve škole (L. Míček)
Vztahy a postoje k práci a povolání u mládeže a dospělých (dr. J. Koščo + 1)
Dynamika postojů k výrobní práci ve vztahu k neuropsychické stabilitě (u studentů filosofické fakulty) (dr. B. Bárta)
2. Psychologické základy vzdělávacího a vyučovacího procesu (prof. dr. A. Jurovský, doc. dr. L. Kolářiková)
Psychologické teorie učení (prof. dr. J. Linhart)
Některé psychologické otázky výchovného procesu v novém výchovně vzdělávacím systému (C. sc. M. Michalička)

Vliv činnosti na rozvoj poznání u dětí (J. Hlavsa)
Některé psychologické problémy vzdělávacího a vyučovacího procesu (E. Pešinová)
Psychologická základy vzdělávacího a vyučovacího procesu (dr. M. Jurčo + 1)
Psychologická problematika osvojování praktických vědomostí a dovedností (doc. dr. T. Pardel)
Psychologická problematika školních neúspěchů (osobnost neprospívajícího žáka) (V. Smékal)

XIV-2-3: Psychologické základy procesu učení z hlediska spojení vyučování s výrobní prací

Koordinátor: prof. dr. J. Linhart; vedoucí pracoviště: Pedagogický ústav J. A. Komenského

Dílčí úkoly:

1. Výzkum vývojových zákonitostí procesu učení u žáků na školách I. cyklu; Věkové a individuální zvláštnosti analyticko-syntetické činnosti dětí, zejména z hlediska principu přiměřenosti výchovného a vzdělávacího procesu (C. sc. M. Michalička + 1)
Věkové zvláštnosti procesu učení (doc. dr. T. Pardel + 1)
Vývoj diskriminativního učení (C. sc. D. Kováč + 1)
2. Studium osvojování učiva zejména se zřetelem ke spojení tělesné a duševní činnosti: Psychologická problematika efektivnosti vzdělávacího procesu (doc. dr. E. Holas + 3)
Studium vytváření intelektuálních dovedností žáků jako předpoklad pro vědecké zdůvodnění a praktické uplatňování principu aktivity a principu soustavnosti při osvojování učiva (dr. D. Tollingerová + 1)
Problematika retroaktivního útlumu v učení (dr. L. Maršalová)
3. Studium aplikace osvojovaných poznatků v praxi: Používání vědomostí z různých vyučovacích předmětů v praxi (u žáků škol I. cyklu) (dr. M. Jurčo + 5)
Úloha činnosti žáků v procesu osvojování poznatků a jejich aplikace v praxi (H. Pešinová)
Vypracování historicko-teoretické studie o teorii učení a vypracování syntetických studií o psychologii učení (prof. dr. J. Linhart)

XIV-2-4: Utváření osobnosti v procesu práce

(Utváření osobnosti z hlediska spojení tělesné a duševní práce.)
Koordinátor: prof. dr. Vl. Tardy; vedoucí pracoviště: Filosofická fakulta Karlovy university

Dílčí úkoly: Význam fyzické činnosti pro rozvoj poznání a poznávacích schopností: a) Jednoduchá motorická reakce jako složka zobecňování, b) Vliv manipulace na vývoj chápání vztahů (doc. dr. E. Holas, dr. L. Jiránek)
Význam fyzické činnosti pro utváření charakterových vlastností (dr. B. Rotterová)
Význam fyzické činnosti pro rozvoj volní činnosti a volních schopností (M. Břicháček)
Význam výrobní činnosti pro vytváření světového názoru (dr. J. Fišer)
Význam činnosti pro rozvoj osobnosti dítěte předškolního věku (L. Klindová)
Dynamika střídání různorodých tělesných a duševních činností a jejich autoregulace (doc. dr. M. Machač)

XIV-2-5: Vliv spojení tělesné a duševní práce na osvojování a rozvoj dovedností

(Vliv ... a rozvoj pracovních dovedností)

Koordinátor: dr. J. Čáp; vedoucí pracoviště: Filosofická fakulta Karlovy university

Dílčí úkoly: Přehled praktické a teoretické problematiky osvojování a rozvoje pracovních dovedností (dr. Čáp + 3)
Základní typy pracovních dovedností. Analýza dovedností charakteristických pro typické práce ve strojírenství a v chemickém průmyslu (dr. J. Růžička + 3)
Osvojování pracovních dovedností. Laboratorně experimentální výzkum osvojování jednoduché pohybové dovednosti u dětí ve věku od 6–15 let (V. Břicháček)
Osvojování pracovních dovedností. Působení pracovní činnosti učňů na systemisování jejich vědomostí a na rozvoj jejich rozumových dovedností (A. Kodýtek)
Osvojování pracovních dovedností. Nácvik pohybů při obsluze poloautomatů (dr. J. Daniel)
Osvojování pracovních dovedností. Přínos turistiky pro pracovní výchovu mládeže pionýrského věku (V. Dohnal)

XIV-2-6: Rozvíjení schopností a společensky důležitých zájmů u dětí a mládeže, zvláště se zřetelem k volbě povolání

Koordinátor: prof. dr. J. Doležal; vedoucí pracoviště: Filozofická fakulta Karlovy university

Dílčí úkoly: Přehled a zhodnocení názorů na otázku schopností v současné sovětské psychologii (dr. B. Ščepichin)
Současný stav teorie zájmů (prof. dr. J. Doležal + 1)
Přehled vývoje a současného stavu poradenství pro volbu povolání v buržoázních a socialistických státech (týž)

Stěžejní úkol

XIV-3: Soustava všeobecného, polytechnického a odborného vzdělání

Předseda rady dr. B. Kujal, vědecký tajemník dr. S. Mařan

Hlavní problémy:

XIV-3-1: Procesy osvojování základního učiva v podmínkách spojení vyučování se společenskou praxí, zvláště s praxí výrobní

(Všeobecné a polytechnické vzdělání a jeho osvojování v podmínkách spojení vyučování se společenskou praxí, zvláště s praxí výrobní)

Koordinátor: dr. F. Holešovský C. sc.; vedoucí pracoviště: Výzkumný ústav pedagogický v Praze

Dílčí úkoly: Soustava všeobecného, polytechnického a odborného vzdělání a komunistické výchovy v ČSSR (dr. B. Kujal + 10)

Vyučování českému jazyku v podmínkách spojení školy se společenskou praxí (J. Jelínek + 1)

Vyučování slovenskému jazyku v podmínkách spojení školy se společenskou praxí (P. Bernáth + 1)

Literární výchova z hlediska úkolů socialistické revoluce (dr. J. Šlajer, doc. dr. Selecký, J. Koutun)

Vyučování ruskému jazyku v podmínkách spojení školy se společenskou praxí (dr. V. Cícha + 1)

Vyučování dějepisu v podmínkách spojení školy se společenskou praxí (C. sc. J. Jersák, F. Janek)

Vyučování zeměpisu v podmínkách spojení školy se společenskou praxí (dr. J. Janka)
Občanská výchova (dr. F. Výborný, D. Sukuba + 1)
Vyučování matematice v podmínkách spojení školy s výrobní prací (dr. J. Kabele, K. Dubecký + 1)
Vyučování chemii v podmínkách spojení školy s výrobní prací (dr. A. Vodička, E. Pachman + 1)
Pracovní a výrobní vyučování (dr. J. Trajer, inž. Z. A. Papp, dr. L. Mojžíšek)
Úloha a podíl estetického osvojování ve výchovné a vzdělávací práci školy (C. sc. F. Holešovský)
Metody, formy a organizace vyučování na všeobecně vzdělávací škole (C. sc. E. Stračár).

XIV-3-2: Základy systému komunistické výchovy (Systém komunistické výchovy)

Koordinátor: C. sc. M. Cipro; vedoucí pracoviště: Výzkumný ústav pedagogický v Praze

Dílčí úkoly: Výchova k vědeckému světovému názoru v podmínkách spojení školy se životem (C. sc. M. Cipro, R. Pravdík + 1)

Ideově politická výchova v podmínkách spojení školy se společenskou praxí (prof. dr. K. Galla + 1)

Morální výchova v podmínkách spojení školy se životem (dr. M. Novotný, doc. dr. K. Kasl + 2)

Pracovní výchova v podmínkách spojení školy se společenskou výrobní praxí (dr. J. Trajer)

Estetická výchova v podmínkách spojení školy se životem (dr. V. Uher + 3)

Hudební výchova v systému komunistické výchovy (prof. dr. J. Plavec + 5)

Tělesná výchova v systému komunistické výchovy (C. sc. V. Fiala)

Pionýrská organizace ČSM jako výchovná instituce v socialistické společnosti a její úloha v systému komunistické výchovy (dr. Ch. Vorlíček)

Kolektiv v systému komunistické výchovy (dr. L. Pecha)

Mimotřídní a mimoškolní výchova žactva v soustavě komunistické výchovy žáků základní devítileté školy (dr. R. Sedlář)

XIV-3-3: Procesy osvojování odborného vzdělání ve spojitosti s všeobecným a polytechnickým vzděláním

Koordinátoři: inž. A. Boháč (pro oblast učňovského školství), prof. dr. K. Galla (pro oblast vysokých škol); vedoucí pracoviště: Ústav odborného školství

Dílčí úkoly: Hypotéza vývoje pracovního profilu odborného dělníka a středního odborného pracovníka (inž. A. Boháč + 5)
Všeobecné a polytechnické vzdělání základní a střední jako předpoklad vzdělání odborného (J. Haupt + 4)

Psychologické procesy při osvojování odborného vzdělání ve vybraném učebním a studijním oboru (A. Kodýtek + 1)

Osvojování manuálních dovedností v odborných oborech stavebních (L. Kuběna + 1)

Pojetí matematiky v jednotlivých skupinách učebních oborů na odborných školách (V. Mráz)

Pojetí fyziky v jednotlivých skupinách učebních oborů a studijních oborů na odborných školách (P. Havlík + 1)

Úloha všeobecného vzdělání v procesu osvojování odborného vzdělání na středních odborných školách (P. Kelco + 1)

Obsah všeobecného, polytechnického a odborného vzdělání na odborných učelištích a učňovských školách (J. Beňo + 3)

Pojetí vyučování společensko-vědním předmětům v odborných učelištích a na učňovských školách (R. Štěpánovič + 2)

Výchova a vzdělání na vysokých školách v podmínkách jejich spojení se životem (prof. dr. K. Galla + 2)

Rozbor vlivu výrobní práce a oborové praxe studentů učitelských fakult (přírodovědecké a filosofické): a) spojení těchto fakult se životem pracujících a praxí, b) na připravenost absolventů těchto fakult pro učitelské povolání na školách II. cyklu (inž. L. Franc).

XIV-3-4: Základní problémy výchovně vzdělávací soustavy v ČSSR

Koordinátor: dr. S. Mařan; vedoucí pracoviště: Výzkumný ústav pedagogický v Praze

Dílčí úkoly: Systém výchovy a vzdělání v základní škole (dr. B. Kujal + 2)

Úloha a poslání školy ve školském systému (J. Kotoč)

Systém výchovy a vzdělání v 1. – 5. ročníku základní školy (doc. dr. M. Kořínek, J. Ededy + 5)

Rozvoj poznání a myšlení žáků v podmínkách vyučování na

národní škole se zvláštním zřetelem k opoždujícím se žákům (dr. A. Lebedová + 1)

Systém výchovy a vzdělání ve střední všeobecně vzdělávací škole (dr. S. Mařan + 1)

Systém výchovy a vzdělání ve střední škole pro pracující (dr. J. Novák)

Systém přípravy odborných dělníků (dr. V. Tvrdek)

Systém přípravy středních odbor. pracovníků (V. Mráz)

Systém studia na vysokých školách (dr. J. Doležal)

Studium pracujících na vysoké škole při zaměstnání (C. sc. K. Škoda)

Systém vysokoškolské přípravy učitelů základní a střední vzdělávací školy (doc. dr. K. Angelis + 1)

Stěžejní úkol

XIV—4: Výchova a vzdělávání pracujících v komunistické společnosti

Předseda rady, vědecký tajemník a koordinátoři nejsou ještě určeni

Hlavní problémy:

XIV—4—1: Zásady výchovy a vzdělávání pracujících

Dílčí úkoly: nejsou ještě stanoveny

XIV—4—2: Metody a prostředky výchovy a vzdělávání pracujících v komunistické společnosti

Dílčí úkoly: nejsou ještě stanoveny

II. CELOSTÁTNÍ PSYCHIATRICKÝ SJEZD NA TÉMA „DUŠEVNÍ HYGIENA“

Sekce Čs. lékařské společnosti J. E. Purkyně — Čs. psychiatrická společnost a Společnost pro studium VNČ — spolu s Čs. psychologickou společností při ČSAV uspořádaly v Praze ve dnech 5.—6. října 1960 II. celostátní psychiatrický sjezd věnovaný otázkám duševní hygieny.

Sjezd se konal v rámci Světového roku duševního zdraví, vyhlášeného na podnět Světového sdružení pro duševní zdraví a světové zdravotnické organizace. Důvodem, proč měla být r. 1960 v celém světě zaměřena zvláštní pozornost k otázce duševního zdraví je skutečnost, že v mnohých zemích nežádoucím způsobem stoupá počet duševních onemocnění — a to neuros i poruch psychotického rázu (Např. v USA celkový počet psychiatrických lůžek činí 55% všech nemocničních lůžek Spojených států amerických. V Evropě je asi na 2 miliony lůžek pro psychiatrické případy a statistiky ukazují, že v některých státech až 20% obyvatel trpí neurotickými obtížemi.)

V ČSSR, kde zdravotní péče stále více přechází na úsek prevence, je věnováno značné úsilí také všestrannému zlepšení životních podmínek z hledisek duševně-hygienických. II. celostátní psychiatrický sjezd, který byl hlavním přínosem Československa pro celosvětový rok duševního zdraví, znamenal další významný krok vpřed v tomto našem snažení, na němž se podílejí jak naši lékaři a fyziologové, tak i psychologové.

Na sjezdu bylo předneseno asi 70 příspěvků rázu teoretického i praktického, mnohé z nich přinášely konkrétní výsledky výzkumu.

Úvodní referát připravili psychiatr doc. J. Prokůpek a psycholog doc. M. Machač. Referát pojednával o historickém vývoji mentální hygieny a na základě rozboru pojmu duševního zdraví vymezoval její úkoly zvláště se zřetelem k socialistickému společenskému zřízení. Duševní hygiena je zde pojímána jako „vědecké i praktické snažení o to, aby byly zjišťovány a zajišťovány optimální podmínky činnosti nervového systému

všech lidí, a to jak biologické, tak i společenské, které by jim umožňovaly šťastný a plodný život ve všech věkových skupinách“. Řešení problému a uplatňování zásad duševní hygieny není jen úkolem zdravotníků, ale je to komplexní úloha společnosti jen úkolem zdravotníků, ale je to komplexní úloha společnosti spojená s dovršením naší kulturní revoluce. Podrobněji souvislostmi duševní hygieny se sociální a kulturní revolucí se zabýval doc. PhDr. J. Cvekl, který vyzvedl význam světového názoru pro duševní zdraví jedince a poukázal na souvztažnost cílů filosofie a duševní hygieny plynoucí z této okolnosti. Otázkám vztahu duševní hygieny a náboženství byl věnován další referát J. Grosse, který se opíral o výsledky výzkumu zdravotního uvědomění neurotiků a normální populace ve věcech duševní hygieny. Rovněž úkoly psychohygieny, a to z hlediska dialektiky medicínských kritérií se obíral referát doc. O. Vymětala. Vztahy práva a duševní hygieny analyzoval příspěvek J. Pogádyho a Š. Breiera, E. Wolf se zabýval ve svém referátu problémem psychogenese vzhledem k duševní hygieně.

Dále celá řada sdělení byla věnována duševně hygienické problematice manželství (J. Knoblochová „Hlavní problémy duševní hygieny rodiny a manželství“; D. Bártové, M. Kalužíka „Dosavadní zkušenosti z práce poradny pro manželské problémy“), mateřství (prof. J. Hádlík, O. Sahánek „K otázkám psychiatrických indikací přerušení pokročilých těhotenství“; J. Medvecký „Poporodné období s aspektu psychohygieny“), rodiny a výchovy (doc. Konečný – L. Výborová „Nepříznivé vlivy osobnosti rodičů v duševním vývoji dětí“, O. Kolaříková „Poruchy chování u dětí a etiologické faktory rodinného prostředí“, J. Koch „Psychický vývoj a výchova dětí v kojeneckých ústavech“) a nejrůznějšími duševně hygienickými otázkami dětství a mládí (prof. J. Hádlík „Výsledky průzkumu duševního zdraví školáků“, L. Černý – M. Černá „Problémy školní mládeže“, J. Marko „Niektoré problémy duševnej hygieny v školskej práci“; J. Langmeier – J. Lhoták „Smyslová a emoční deprivace – Význam pro duševní hygienu v dětství“; O. Kučera „Prevence syndromu duševních poruch vznikajících na základě lehkých dětských encefalopatií“; B. Dosužkov „Prevence idiopatické koktavosti“; prof. A. Jurovský „Citová diferenciácia u mládeže a její dosah pre duševnú hygienu“; S. Cínková – J. Čulen – prof. A. Jurovský – V. Kováliková – J. Marko: „Duševno-hygienická problematika motoricky neovládaných dětí“; prof. J. Stuchlík „K psychologii poválečných mladistvých provinilců“; F. Bánhegyi „Úloha duševnej hygieny pri prevenci delikvencie mládeže“).

Další soubor významných psychohygienických aspektů se váže k pracovní činnosti. Této problematice byla určena další velmi početná skupina sjezdových příspěvků. Některé z nich se zabývaly otázkami zásadnějšího a obecnějšího rázu, jiné konkrétními experimentálními nebo jinými výsledky zkoumání. K prvním patří referáty prof. E. Günsbergera „Miesto psychické hygieny v rámci hygieny práce“, C. Michalové „Duševní hygiena a choroby z povolání“, Z. Bureše „O některých psychologických aspektech mentální hygieny v průmyslu a dopravě“, K. Hoška „Perspektiva průmyslové psychologie“, doc. Fr. Hyhlíka „Duševní hygiena a pracovní vztahy lidí v socialistické společnosti“, prof. J. Hádlíka a O. Sahánka „Význam psychiatrické pracovní expertisy jako preventivního činitele u duševních poruch“.

Dále sem můžeme řadit příspěvky O. Vinaře a E. Frantíka „Psychická hygiena duševní práce“, J. Semotána „Hluk jako mentálně hygienický problém“, V. Bokorové „Psychologické aspekty únavy a jejich význam pro duševní hygienu“, Z. Bureše a O. Matouška „Prevence subjektivně podmíněných úrazů a nehod“ a Fr. Engelsmana „Popularisace hygieny a organizace duševní práce“.

K druhé skupině příspěvků přednesených na sjezdu můžeme zařadit sdělení F. Knoblocha a Z. Dytrycha „K otázce duševního zdraví a jeho poruch u pracovníků v průmyslu“, D. Bílého „Průzkum psychiatrické nemocnosti zemědělského a průmyslového obyvatelstva“, J. Křivohlavého „Rušivý vliv fyzikálních podmínek na duševní činnost člověka“, J. Tejmara „Naše zkušenosti s rušením výkonnosti vyšší nervové činnosti člověka při hluku“, prof. J. Mělky a kolektivu: „Náš pokus o hodnocení únavy lidí převážně duševně pracujících“, R. Fišera a kolektivu „Problémy hygieny vyšší nervové činnosti při práci telefonistek“, J. Sedláka a J. Bláhy „Dynamometrie na konci pracovní směny telefonistek“, J. Sedláka a M. Hnilicové „Změny paměti po směně u spojovatelek“, J. Hoskovce a D. Svoráda „Vliv monotonie podnětového pole na vyšší nervovou činnost“ a J. Sedláka „Vliv pracovního zatížení spojovatelek na přesnost koordinací“.

O bohatosti programu a šíři projednávané problematiky svědčí také další dosud neuvedené referáty, které byly převážně na pořadu závěrečného dne sjezdu: A. Rára, A. Pekař a J. Štrobach se zabývali zásadami duševní hygieny v podmínkách československé armády, V. Šklíba prací protikuřácké poradny, J. Lát výživou ve vztahu k duševní hygieně, doc.

L. Hanzlíček a E. Syřišťová významem mentální hygieny pro prevenci psychos, O. Vinař psychofarmakologií z hlediska duševní hygieny, doc. S. Nevole otázkami ohrožení duševního zdraví lidstva současným vývojem civilisace. Rozbor sebevražednosti a její prevence byly námětem referátů profesorů J. Hádlíka a E. Vencovského; protialkoholního boje a prevence alkoholismu se týkala sdělení J. Skály, J. Madlafouska i maďarského hosta G. Kardose. Tematickou pestrost dokresluje příspěvek J. Rubeše a R. Grumlíka o otázce toxikomanií a zvláště abusu analgetik, referát E. Hrbkové a M. Mandáka pojednávající o vlivu rozcvičky na VNČ zkoumanou vytvářením umělých podmíněných řečových spojů, příspěvek prof. Hádlíka a J. Grosse o popularisaci duševní hygieny ve zdravotnické osvětě, sdělení N. Hepnerové o psychických reakcích obyvatelstva cikánského původu i sociálně psychologická studie J. Vacka a J. Pondělíčka o faktorech životního stylu brigádníků.

Sjezdu se zúčastnili také hosté z Německé demokratické republiky, Maďarska, Rumunska a Bulharska. Prof. Müller – Hegeman referoval o stavu mentálně hygienického úsilí v NDR. A. Šimko a B. Kardoš informovali posluchače o nových směrech psychiatrické péče v Maďarsku.

Přínos sjezdu lze hodnotit velmi kladně. Nejen, že jeho náplň poskytla přehled již vykonané práce a současně řešené problematiky, ale jeho jednání nastínila také určité další pracovní linie na poli duševní hygieny. A to jednak tím, že se ukázaly hlavní slabiny dosavadní práce a za druhé tím, že sjezd napomohl k objasnění pojetí a úkolů duševní hygieny v naší socialistické společnosti.

Významným pozitivním rysem tohoto psychiatrického sjezdu byla také spoluúčast lékařů jiných specialisací a pracovníků z dalších oborů, zvláště psychologů, kteří byli autory nebo spoluautory více než třetiny přednesených sjezdových příspěvků. Lze předpokládat, že takto utužená vzájemná spolupráce na poli duševní hygieny se bude nadále prohlubovat a přinese své dobré výsledky v dalším zlepšení zdraví a kulturní úrovně našeho lidu.

Dr. F. Engelsmann

PRACOVNÍ PORADA O UŽITÍ PSYCHOLOGIE V EKONOMII,
konaná ve dnech 28.—29. listopadu 1960 v Praze
v Domě kultury pracujících ve strojírenství

Ekonomičtí psychologové pracující na jednotlivých pracovištích pociťovali již delší dobu potřebu přesněji vymezit úkoly psychologie aplikované v oblasti našeho hospodářství, a to ne pouze v užším kruhu psychologických pracovníků, nýbrž za účasti zástupců z jiných oborů a pracovníků z našich závodů i vedoucích institucí našeho veřejného života. Chtěli také podat přehled toho, co se v oboru ekonomické psychologie dělá a jak jsou jednotlivé úkoly rozpracovány.

Uvítali proto usnesení ústředního výboru ČSPS, aby ekonomická sekce uspořádala celostátní poradou podobného zaměření.

Celostátní porady o užití psychologie v ekonomii se zúčastnilo téměř 200 odborných pracovníků z oblasti psychologie, fyziologie práce, neurologie, psychiatrie, ekonomie, techniky, vedoucích a odborářských pracovníků z průmyslových podniků a dopravy. Po zahajovacích projevech náměstka ředitele Domu kultury pracujících ve strojírenství s. Vlasáka a předsedy ekonomické sekce Čs. psychologické společnosti dr. Bureše přednesl úvodní referát dr. Růžička na téma „Některé otázky užití psychologie v našem hospodářském životě“.

Referát „Úkoly psychologie v odborném vzdělání učňů“ připravil dr. Čáp z Katedry psychologie KU. Ukázky z výzkumu a praxe k tomuto referátu přednesla dr. Kroftová z Tesly, n. p., Praha, s. Stejskal z Výzkumného ústavu bezpečnosti práce ROH v Praze a s. Žihlová ze Střední školy pro pracující při ČKD v Praze. Koreferentem k tomuto tématu byl s. Havlíček z Ministerstva školství a kultury.

Tématem „Úkoly psychologie při konstrukci strojů a strojního zařízení“ se zabýval dr. Matoušek z Výzkumného ústavu bezpečnosti práce ROH v Praze. Ukázky z výzkumu a praxe předvedli dr. Křivohlavý z Výzkumného ústavu bezpečnosti

práce ROH v Praze, prom. psycholog Stríženec z Psychologické laboratoře SAV v Bratislavě a prom. psych. Štikar z Výzkumného ústavu bezpečnosti práce ROH v Praze. Koreferát měl s. Jeník z ČKD Stalingrad, Praha.

Referát „Úkoly psychologie v bezpečnosti práce“ zpracoval dr. Bureš z Psychologického ústavu KU v Praze. Ukázky z výzkumu a praxe připravili dr. Melzer z Ústředního ústavu železničního zdravotnictví v Praze, dr. Pikala z Výzkumného ústavu bezpečnosti práce ROH v Bratislavě, prom. psycholog Velehradský ze Správy plzeňské dráhy a prom. psycholog Hoskovec z Psychologického ústavu KU v Praze. Koreferentem byl s. Plichta z Výzkumného ústavu bezpečnosti práce ROH v Praze.

Druhý den pracovní porady pokračoval referátem na téma „Úkoly psychologie při úpravě pracovního procesu a prostředí“, který přednesl dr. Chalupa z Kliniky chorob z povolání v Brně. Ukázky z výzkumu a praxe připravili dr. Daniel z Psychologické laboratoře SAV v Bratislavě a dr. Křivohlavý z Výzkumného ústavu bezpečnosti práce ROH v Praze. Koreferentem byl inž. Vaněk z Centroprojektu v Gottwaldově.

Téma „Psychologická hlediska při rozmisťování pracovníků“ zpracoval dr. Zadražil z Ústředního ústavu železničního zdravotnictví v Praze. Ukázky z výzkumu a praxe přednesli dr. Melzer z Ústředního ústavu železničního zdravotnictví v Praze, dr. Mencl ze Správy pražské dráhy, dr. Pichner ze Správy dráhy v Ústí n. L. a prom. psych. Velehradský ze Správy plzeňské dráhy.

K tématu „Užití psychologie v socialistickém výrobním podniku“ hovořil dr. Růžička z Katedry psychologie KU v Praze o práci psychologa v závodě a doc. dr. Hyhlík z Institutu osvěty KU v Praze o socialistických vztazích mezi pracujícími a některých otázkách stylu práce vedoucího pracovníka. Ukázky z výzkumu a praxe předvedli prom. psych. Hanousková ze Spolku pro chemickou a hutní výrobu v Ústí n. L., prom. philos. Majerová ze Závodů V. I. Lenina v Plzni, prom. psych. Plaňava z Nové huti K. Gottwalda v Kunčicích a s. Vijačka z Katedry psychologie KU v Praze. Koreferenty byli s. Rázl ze Spolku pro chemickou a hutní výrobu v Ústí n. L. a s. Hlávka z Čs. vědecko-technické společnosti Karnola v Krnově.

Závěrečný projev, ve kterém se soustředil hlavně na otázky vztahu k práci, přednesl prof. dr. Jan Doležal, předseda Čs. psychologické společnosti.

Podrobná zpráva o průběhu porady bude uveřejněna v časopisu Československá psychologie.

Pracovní porada splnila většinu cílů, které si její pořadatelé vytkli. Ukázala především, že ekonomická psychologie je dnes již propracovaným a osvědčeným oborem naší mladé vědy a že má již řadu odborných pracovníků s bohatými pracovními zkušenostmi. Na poradě podaný přehled dosavadních výsledků svědčí o tom, že ekonomičtí psychologové se již dnes účinně podílejí na budovatelském úsilí našeho lidu. Významný přínos porady však tkví hlavně v tom, že ukázala cesty a další perspektivy, jak je možno psychologických poznatků využívat v našem hospodářském životě. K tomu nám prozatím ještě nedostačuje nynější počet ekonomických psychologů a chybí nám také vysokoškolský dorost pro tuto specialisaci. V tom bude třeba zjednat nápravu. Dalším úkolem bude zajistit předpoklady a šířeji rozvinout vědecko-výzkumnou práci na úseku ekonomické psychologie, poněvadž ta je základem pro úspěšně prováděnou aplikaci.

Pracovní porady s obdobným zaměřením mají být uspořádány postupně v rámci jednotlivých oblastních skupin ČSPS, aby se dosáhlo dalšího podrobnějšího a přesnějšího vymezení jednotlivých úkolů, které na uvedené celostátní poradě byly vytyčeny pouze v hlavních rysech.

Dr. B. Chalupa

Na závěr pracovní porady o užití psychologie v ekonomii byla přijata tato doporučení:

Ve dnech 28.—29. 11. 1960 sešli se českoslovenští psychologové pracující v oblasti ekonomické psychologie s pracovníky výrobních závodů, dopravy i s pracovníky příbuzných vědních oborů. Na pracovní poradě se obeznámili s nynějším stavem využití psychologie v ekonomice a prodiskutovali možnosti další spolupráce na tomto úseku.

Usnesení strany a vlády o 5LP kladou vysoké požadavky na výrobu a dopravu. Předpokladem jejich splnění bude jednak další rozvoj technických zařízení našich závodů, jednak další opatření spočívající ve zlepšení organizace pracovního procesu, ve zlepšení výrobního výcviku, jakož i ve vhodnějším rozmístování pracovníků za současného zvyšování péče o pracující, zvláště bezpečnosti práce. Účastníci porady konstatují, že i když se při řešení uvedených problémů již používá psychologických poznatků, je možno očekávat, že postupující mecha-

nizace a automatizace výroby bude klást podstatně vyšší požadavky především na psychické vlastnosti pracovníků. Nové výrobní prostředky si budou dále vyžadovat nový vztah pracujícího člověka k nim, při jehož vytváření bude mít psychologie významnou úlohu. Celkově se tím zvýší požadavky jak na výzkum v oblasti ekonomické psychologie práce, tak i na důslednou aplikaci jeho poznatků v našem hospodářství a zvláště ve výrobní praxi.

Na úseku odborného vzdělání učňů účastníci pracovní porady konstatují, že byly již učiněny první kroky k uplatňování psychologických poznatků; je však třeba intenzivněji zavádět psychologické vzdělání mistrů výrobního výcviku a ostatních pracovníků zajišťujících výchovu a výcvik učňovského dorostu. Dále je třeba zajistit spolupráci psychologů při vypracovávání učebních osnov a doporučuje se zřízení vzorných středisek pro výcvik a výchovu pracovního dorostu, kde by se ve vhodném rozsahu využilo poznatků psychologie, pedagogiky, fyziologie a hygieny práce.

Pokud se týče bezpečnosti práce, je třeba urychlit přechod od starého úzkého zábranného pojetí bezpečnosti práce k novému, hospodárnějšímu pojetí ochrany pracovníka, zajišťujícímu optimální pracovní podmínky. Základem užití psychologie v bezpečnosti práce je třeba důsledněji ujasnit vztah mezi člověkem a výrobním prostředkem, docílit perspektivního a komplexního řešení otázek bezpečnosti práce. Jako jedno z prvních opatření se doporučuje započít se školením bezpečnostních techniků a inspektorů práce v těch otázkách psychologie práce, které mají základní význam pro jejich činnost. V praxi je nutno více využívat výsledků vědeckého výzkumu v oblasti bezpečnosti práce, dosažených na psychologických pracovištích výzkumných ústavů bezpečnosti práce ROH v Praze a Bratislavě.

V posledních letech se osvědčily psychologické metody i při zjišťování vlivů mechanizované a automatizované výroby na centrální nervový systém. Také zjištěných poznatků o vlivu různých toxických látek a fyzikálních škodlivin na nervovou soustavu je třeba využít při úpravě pracovních podmínek, jakož i při vypracování podkladů pro hygienické normy ve výrobní praxi. Účastníci považují za účelné, aby se uvažovalo o pověření některého státního projektového ústavu, aby se za spolupráce psychologů, fyziologů a hygieniků práce experimentálně soustavně zabýval řešením otázek pracovního prostředí.

Zvyšování nároků na pracujícího člověka nutně vyžaduje plánovitě rozmístění pracovníků s nejlepšími předpoklady pro úspěch v jednotlivých oblastech. Psychologii tedy připadá úkol zkoumat požadavky jednotlivých pracovních oborů na pracující. Patří sem také zjišťování psychologických zvláštností, které vedou k potřebě správného přemísťování pracovníků.

Z některých koreferátů a diskusních příspěvků, zvláště z řad pracovníků v průmyslu vyplynula důležitost řídicí práce pro úspěšné plnění úkolů další pětiletky. Ukazuje se, že z vědních disciplin je to právě psychologie práce, která může přispět pro zkvalitnění řídicí práce četnými předpoklady.

Účastníci porady konstatovali, že v současné době se do našich závodů začíná zavádět funkce závodního psychologa. Při tom je třeba předejít živelnosti. V této pětiletce bude proto možno zřídit jenom menší počet pracovišť přímo v závodech, ale zato je třeba dobře je materiálně vybavit a pečlivě vybrat a připravit vhodné pracovníky. Je také nutné, aby rozvoj těchto pracovišť probíhal v úzké koordinaci resortních ministerstev, ekonomické sekce Čs. psychologické společnosti, universitních pracovišť psychologie a dalších ústředních výzkumných ústavů, ve kterých jsou začleněny speciální útvary psychologie. Pro tato pracoviště je nezbytné neustále vytvářet odborné vědní předpoklady na úrovni aplikovaného a základního významu.

Žádný z těchto úkolů nelze splnit, nebudeme-li mít dostatek odborných pracovníků-psychologů. Vzhledem k tomu, že jich je v současné době značný nedostatek, považujeme za účelné vyzvat závody, ve kterých se bude jevit řešení psychologických problémů jako zvláště naléhavé, aby zavedly závodní stipendia pro své pracovníky, kteří by formou řádného studia získali vysokoškolskou kvalifikaci v oboru psychologie. Kromě toho by počet řádných posluchačů psychologie měl být upraven podle rostoucích potřeb praxe. Na tuto okolnost je nutno upozornit také ministerstvo školství a kultury.

K předneseným referátům a výsledkům výzkumu se v diskusi vyjádřila celá řada techniků a ekonomů z našeho průmyslu, dopravy i pracovníků výzkumných ústavů. Diskuse ukázala, že otázky uvedené na pracovní poradě jsou pro další rozvoj naší společnosti velmi důležité a bude proto pro jejich realizaci nutno vytvořit všechny předpoklady. V nejbližší době bude připravena pro nejširší veřejnost informativní publikace o psychologii práce.

CELOSTÁTNÍ SEMINÁŘ VĚNOVANÝ OTÁZKÁM PROFESIONÁLNÍ ORIENTACE

Ve snaze přispět k vědeckému řešení velmi aktuální problematiky z naší praxe — problémů spojených s volbou povolání naší mládeže, uspořádal Psychologický ústav Filosofické fakulty University Komenského a pedagogická sekce ČSPS spolu s bratislavským Výzkumným ústavem pedagogickým celostátní seminář na téma „Profesionální orientace“.

Seminář se konal v Bratislavě ve dnech 10. a 11. dubna 1961 za účasti čs. psychologů, pedagogů, zástupců některých kompetentních institucí a také poradců pro volbu povolání, kteří jsou již zapojeni v praxi.

Na pořadu jednání, které zahájil kratším úvodním proslovem vedoucí Psychologického ústavu FF UK doc. dr. T. Pardel, bylo celkem 19 referátů, které se zabývaly různými aspekty základního tématu, a to psychologicko-pedagogickými, zdravotnickými i společensko-ekonomickými a technickými.

Hlavní referát přednesl dr. J. Koščo (Psychologický ústav FF UK). Zabýval se v něm některými základními otázkami profesionální orientace, jejím obsahem a úkoly, terminologií, jejím vztahem k naší socialistické škole i otázkami realizace některých praktických opatření. Referent vymezil profesionální orientaci jako soubor teoretických principů a poznatků, metod, pracovních technik a organizačních opatření, která mají pomáhat vědecky řešit otázky spojené s výchovou k povolání, jeho volbou a adaptací na ně. Profesionální orientace takto chápána se má opírat o psychologii i další odborné disciplíny, např. fyziologii, ekonomii, hygienu atd. Autor vyčlenil a podrobněji probral tyto složky profesionální orientace: profesionální edukaci, informaci, konsultaci, rozmísťování a výběr a profesionální adaptaci.

Jako další následoval referát dr. O. Blaškoviče (VÚP, Bratislava), v němž byly shrnuty a zhodnoceny dosud získané zkušenosti z práce poradců na slovenských základních devítilet-

kách. Referent podal určité návrhy na zlepšení této práce. Odbornou přípravou poradců pro volbu povolání, a to formou nástavbového dvouletého studia, se zabýval ve svém příspěvku doc. dr. T. Pardel (katedra psychologie FF UK v Bratislavě).

Další referent Z. Vilikus (Technicko-organizační výzkumný ústav strojírenský, Praha) nastínil problematiku, kterou při povolání způsobené moderním technickým rozvojem.

Prof. V. Příhoda (katedra psychologie FF KU Praha) ve svém příspěvku pak věnoval pozornost věkovým zvláštnostem dětí a zabýval se otázkou, jak jim přizpůsobit vyučování z hlediska profesionální orientace.

Referát dr. O. Kolaříkové (Dětská psychologická poradna Brno) seznamoval účastníky semináře se vztahy mezi individuálními zvláštnostmi člověka a zvoleným povoláním a také s kladnými či zápornými důsledky, k nimž tyto vztahy mohou vést.

Dále následoval příspěvek Dr. L. Štejgerle (Katedra psychologie a pedagogiky UJEP., Brno) věnovaný obecnějším otázkám výchovy k povolání a volby povolání a potom sdělení prof. A. Jurovského (Psychologická výchovná klinika, Bratislava), v němž autor podal výsledky výzkumu zájmů školní mládeže (šetření provedeno dotazníkovou metodou celkem u 1.103 žáků 11–18letých) a zdůraznil nutnost v profesionální orientaci k nim přihlížet.

Také C.sc. M. Bažány a prom. psych. K. Adamovič (Psychologická výchovná klinika, Bratislava) podali přehled o výsledcích průzkumu otázek souvisejících s volbou povolání. (Průzkum byl proveden u 3.333 žáků 8. a 11. tříd bratislavských OSŠ a JSŠ).

Dr. M. Schürer (Dětská psychologická poradna, Brno) ve svém příspěvku předložil návrh na použití zvláštní provokační metody pro zkoumání postojů dospívající mládeže k povolání. Popsané metody autor úspěšně použil ve svých pokusech.

MUDr J. Hubač a také MUDr M. Nová (Ústav hygieny práce a chorob z povolání, Bratislava) se ve svých referátech zabývali některými lékařskými aspekty profesionální orientace, hlavně individuálními zvláštnostmi somatického vývoje ve vztahu k požadavkům na mladistvého jedince kladeným, problematiky zaměstnání dívek a Dr Hubač vyzdvihl také naléhavou potřebu vypracování solidních profesiogramů, které by zahrnovaly nejen požadavky lékařské, ale i psychologické.

Dr L. Šulc (VÚP, Praha) ve svém příspěvku přednesl připomínky k odeznaným již referátům a podal zhodnocení dosavadní práce poradců pro volbu povolání začleněných prozatím na pokusných školách.

Referát dr. J. Daniela (Psychologické laboratorium SAV, Bratislava) byl věnován speciálním úkolům profesionální orientace z hlediska poloautomatizované výroby, jak se jeví podle výsledků laboratorních experimentů autorem provedených.

Referát dr. J. Křivohlavého (Výzkumný ústav bezpečnosti práce, Praha) vycházel rovněž z výsledků výzkumu a z dosavadních zkušeností z praxe. Řešil otázku rozmísťování mladistvých pracovníků na místa s vysokým nehodovým a úrazovým rizikem.

Prom. psych. J. Ondrejka (Správa Bratislavské dráhy, Bratislava) poukázal ve svém příspěvku na význam a potřebnost profesionálně-orientačního poradenství pro některé profese v dopravě.

Trí závěrečné referáty semináře, a to příspěvek MUDr V. Holuba — dr. J. Švancary (Krajská dětská nemocnice v Brně), dále prom. psych. Ct. Lukavského (Krajská nemocnice tuberkulózy Ústí n. L.) a příspěvek prom. psych. V. Andrýsíkové (Psychiatrická léčebna, Opava) se zabývaly otázkami vhodně vedené přípravy a pracovního zařazování, eventuálně přemísťování jedinců s nervovými chorobami, tuberkulosním onemocněním a u dětí ze zvláštních škol.

Jednání semináře bylo také doplněno diskusí, v níž vystoupili mnozí z účastníků, např. prof. Chmelař, dr B. Bárta, dr D. Kováč, zástupci poradců pro volbu povolání a další.

Průběh semináře byl hodnocen kladně, organizačně byla jeho příprava provedena velmi dobře. Seminář byl jistě dobrým krokem, který pomůže naší současné praxi v palčivých úkolech. I když snad nebyl tematicky dostatečně ucelený a všechny příspěvky nebyly stejně dobré odborné úrovně, poskytl přehled o řadě závažných teoretických i praktických otázek profesionální orientace u nás, ukázal různé možnosti přístupu k jejich řešení a po prvé soustředil pracovníky, kteří se problematikou profesionální orientace přímo nebo nepřímo zabývají. To vše je nesporným přínosem.

Výsledkem jednání byla určitá usnesení a návrhy dalších opatření, která by zajistila vědecky fundované řešení praktických úkolů profesionální orientace. Toto resumé semináře je shrnuto v rezoluci, kterou v plném znění připojujeme.

Rezoluce:

Ve dnech 10.—11. dubna 1961 sešli se českoslovenští psychologové s učiteli našich škol, s odbornými pedagogy kateder pedagogiky našich vysokých škol, s lékaři, s pracovníky z průmyslu a se zástupci ministerstva školství. Na pracovní poradě se obeznámili s nynějším stavem výchovy k povolání a jeho volby v naší společnosti.

Usnesení ÚV KSČ a vlády o těsném spojení školy se životem, vycházejíc z potřeb současné etapy vývoje naší společnosti vysoko vyzdvihuje důležitost výchovy k práci a k povolání. Výchova k práci a k povolání se stává součástí celkové péče naší společnosti o všestranný rozvoj žáků v průběhu veškeré výchovně vzdělávací práce. To je zásadní změna nejen vzhledem k tomu, co bylo v posledních letech na našich školách, ale zejména i vzhledem k tomu, jak se řeší tyto otázky v kapitalistických zemích. Vyplývá především ze společensko-ekonomických, ideologických i kulturních potřeb a úkolů vystávajících na naší cestě ke komunismu. Naléhavě vystupuje potřeba pomoci mladým a jejich rodičům, aby vážnou životní otázku volby povolání řešili v souladu se zájmy celé společnosti i v souladu s individuálními zájmy a schopnostmi žáka, s harmonickým rozvojem jeho osobnosti.

Přesto, že na mnohých školách jsou učitelé, kteří se již po několik let spontánně zabývají otázkou výchovy k povolání a pracovním rozmísťováním žáků, je dosud velmi málo vykonáno v rozpracování vlastních specifických otázek výchovy k povolání, a to jak v praxi naší školy, tak i v teorii psychologie a pedagogiky.

Profesionální orientace za socialismu se výrazně liší od profesionální orientace v kapitalismu svou snahou aktivně vytvářet, případně přetvářet a rozvíjet na základě psychologické diagnostiky zájmy, schopnosti a postoje vzhledem k povolání a jeho volbě. Profesionální orientace v buržoázních zemích vidí těžiště své práce v prostém měření jednotlivých kvalit psychických procesů a vlastností osobnosti. Společensko-historické podmínky kapitalismu jí více nedovolují.

Účastníci porady jsou toho názoru, že v našich podmínkách se má profesionální orientace zaměřit na systematickou a všestrannou výchovu k povolání, a to ve všech fázích života mladých lidí.

Profesionální orientace má u nás osvobozovat volbu povolání od nahodilostí, živelnosti a starých předsudků. Má vést

k tomu, aby výchova k povolání i jeho volba byly uskutečňovány racionálněji, reálněji, ale i účelněji a spravedlivěji než ve třídní společnosti. Volba povolání má se dít v našich podmínkách uvědoměle, a to jak vůči společnosti a jejím potřebám, tak i vůči jednotlivcům.

Účastníci porady se shodli na tom, že profesionální orientaci je nutno považovat za soubor teoretických principů a poznatků, metod a pracovních technik, dále organizačních opatření, které svým uplatněním ve společenském životě mají pomoci vědecky řešit otázky výchovy k povolání, jeho správné volby i počáteční adaptace na povolání.

Takto pojímaná profesionální orientace se při teoretickém i praktickém řešení problému opírá o více vědních oborů; nejen o psychologii a pedagogiku, ale také o ekonomii, fyziologii, hygienu, dorostové lékařství, společenské vědy apod. Základní problémy o něž se úspěšné řešení výchovy k povolání a jeho volbě opírá, jsou však problémy psychologické. Nejde tu jen o to, že východiskem výchovného působení ve směru volby k povolání je důkladné psychologické poznání osobnosti žákovy, ale jde i o tu skutečnost, že kromě psychologického působení i působení pedagogické, vlivy rodinného prostředí, kulturně společenské a další vlivy zasahují do žákovy osobnosti přes psychické mechanismy. Vedle psychologického sledování vývoje žákovy osobnosti se proces výchovy k povolání musí opírat také o vědecky přesnou psychologickou analýzu jednotlivých procesů. Tyto skutečnosti nám vysvětlují také iniciativu, kterou na tomto poli vyvíjela a vyvíjí psychologie a psychologové.

Má-li se profesionální orientace takto koncipovaná v praxi úspěšně rozvíjet, je třeba ji nejdříve prověřit pokusně. Proto bylo na základě usnesení 21/60 kolegia ministra školství započato na 30 pokusných školách ve školním roce 1960/1961 rozvíjení nových forem výchovy k povolání.

I při všech počátečních těžkostech (organizační a materiálové nedostatky zabezpečení práce poradců) se ukazuje, že myšlenka pověřit koordinací výchovného působení k volbě povolání speciálního pracovníka z řad učitelů, se ukázala správná a užitečná. Zatím však v jejich práci převládá empirismus a nárazovost.

Ukázalo se nevyhnutelným zabezpečit jejich postavení na školách a zabezpečit jejich práci materiálně. Bude třeba zajistit pro tyto pracovníky úlevu v některých dosavadních povinnostech, aby se mohli více věnovat poradenství, a zajistit

finanční odměnu. Především je však třeba zabezpečit jejich další odborný růst, zejména v oblasti psychologie. Byl podán předběžný plán jejich studia na universitních katedrách psychologie. Tento studijní plán se bude dále rozšiřovat a zdokonalovat. Současně je třeba zřídit při některém psychologickém pracovišti v ČSSR centrální koordinační oddělení, které by vědecky zkoumalo problémy profesionální orientace, průběžně sledovalo výsledky práce výchovně psychologických poradců na školách, analyzovalo a zobecňovalo tyto výsledky, pomáhalo poradcům metodologicky a koordinovalo výzkum všech pracovišť, která by se podílela na vědeckém řešení otázek profesionální orientace. Rovněž by mělo být pamatováno na zřízení vědecko-výzkumného střediska, které by se zabývalo studiem psychologických charakteristik jednotlivých profesí a pracovních postupů.

Diskuse ukázala, že perspektivně je třeba připravovat výchovně psychologické poradce k řešení další psychologické problematiky na školách, a to především k nápravě a prevenci dětských difícilit. Současně s rozšiřováním počtu psychologických poradců bude nutno budovat v jednotlivých okresech psychologické poradny podle zkušeností dnes již existujících výchovných pedagogických klinik a dětských psychologických poraden. Tyto poradny by spolupracovaly s výchovně psychologickými poradci na školách. Staly by se jejich okresními metodickými středisky v otázkách profesionální orientace a řešily by obtížnější případy dětských difícilit.

Účastníci porady dospěli jednomyslně k názoru, že pracovní porada byla zdařilým počátkem spolupráce psychologů s učiteli, lékaři a zástupci průmyslu v otázkách výchovného poradenství, jež se musí stále více opírat o vědecké poznání a komplexní přístup. Sjednocujícím činitelem v teamu odborníků různých shora zmíněných oborů je zde pedagogický psycholog.

Pro další úspěšný rozvoj zdárně započaté práce v oblasti profesionální orientace a psychologické péče vůbec je nezbytné, aby centrální úřady, zejména ministerstvo školství a odbory projevovaly účinnější zájem o těsnou spolupráci s Československou psychologickou společností.

K zabezpečení rozvoje výchovně-poradenské činnosti je rovněž nezbytné plánovat větší počet vysokoškolských posluchačů psychologie. Z toho důvodu je třeba, aby byla znovu přezkoumána potřeba absolventů studia psychologie a aby byl

počet posluchačů psychologie na filosofických fakultách zvýšen.

Závěrem je třeba zdůraznit, že poradenství ve výchově má jen tehdy naději na úspěch, bude-li důsledně budováno na vědeckém poznání. Na druhé straně je nutno mít na mysli, že soustava poradenských institucí musí dostat takovou organizační formu, která by přímo na půdě poradenské praxe zabezpečovala rozvoj stále hlubšího poznání zákonitostí výchovného procesu.

Jde o dialektický vztah stálého zdokonalování teorie prostřednictvím přesnějšího a hlubšího poznání praxe a dalšího zdokonalování praxe pomocí správné teorie.

V. Bokorová

ZPRÁVA O PRŮBĚHU VALNÉHO SHROMÁŽDĚNÍ ČSPS ROKU 1961 V BRATISLAVĚ

Valné zasedání se uskutečnilo dne 11. dubna 1961 v Bratislavě v budově Slovenského musea na Vajanského nábřeží u příležitosti celostátního semináře věnovaného otázkám profesionální orientace.

Jednání řídil první náměstek ČSPS prof. Chmelař, člen korespondent ČSAV. Zahájil je v 15 hod. Po krátkém úvodním proslovu požádal přítomné o určení zapisovatelů a ověřovatelů zápisu a o zvolení návrhové a volební komise. O provedení zápisu byli požádáni s. prom. psych. V. Bokorová a s. prom. psych. Exner, o jeho ověření Dr Bureš a Dr Jurčo.

Komise byly sestaveny v tomto složení: volební — Dr Bureš, Dr Tollingerová, Dr Koščo; návrhová — Dr Bárta, Dr Kováč.

Potom prof. Chmelař předal slovo vědeckému tajemníkovi prof. Tardymu, který přednesl přehlednou zprávu o činnosti Společnosti od předchozího valného shromáždění konaného 28. dubna 1960. Text zprávy uvádíme v plném znění:

Zpráva o činnosti Československé psychologické společnosti v r. 1960

Pro hodnocení činnosti Společnosti je první otázkou, jak byl splněn plán na r. 1960.

Tento plán obsahoval 6 hlavních bodů:

1. Předběžné přípravy pro I. celostátní sjezd čs. psychologů. K definitivnímu stanovení data sjezdu došlo později, a to na prosinec 1961. Poměrně pozdní konání sjezdu — víc než tři roky po založení Společnosti — je odůvodněno tím, že původně měl být sjezd konán v souvislosti s jinými ideologicky významnými sjezdy, především se sjezdem čs. pedagogů.

Koncepce sjezdu byla změněna, když bylo známo, že bude pořádán zcela samostatně. Ideologické otázky však zůstávají jeho hlavní náplní. Koncepce sjezdu byla přesně stanovena teprve počátkem tohoto roku. Přesto však byl 1. bod plánu předběžné přípravy splněn, a to plněním bodu 2.

2. Příprava a uspořádání pracovních porad psychologů s pedagogy, zdravotníky a ekonomickými pracovníky.

Přípravy k těmto poradám probíhaly ve všech uvedených oborech aplikace psychologie.

Porada byla uskutečněna v sekci ekonomické, a to v listopadu 1960 v Praze. Tato dvoudenní porada s téměř 200 účastníky byla velmi úspěšná jak po stránce odborné tak praktické.

Přípravy sekce pedagogické ukázaly, že témat, která je nutno projednat s pedagogy, je několik. Proto bylo rozhodnuto uspořádat několik porad dílčích. V r. 1960 byly konány dva celostátní semináře za účasti pedagogů, a to o předmětu pedagogické psychologie a o problémech učení. Tyto semináře přispěly zejména k objasnění teoretických otázek. V tomto roce přikročila pedagogická sekce k projednání prakticky velmi důležité otázky profesionální orientace, a to za velmi široké účasti a spolupráce pedagogů na dvou celostátních seminářích, z nichž první právě velmi úspěšně proběhl v Bratislavě.

Zdravotnická sekce konala celostátní seminář o netestových metodách diagnostických ve spolupráci se sekci teoreticko-metodologickou a za účasti některých psychiatrů. Širší porada s pracovníky ve zdravotnictví byla odložena, až budou vyjasněny některé otázky práce psychologa ve zdravotnictví.

2. bod byl tedy plněn v té míře, jak dovozovala situace v jednotlivých oborech.

3. Příprava užší pracovní konference o využití psychologie v socialistické společenské praxi za účasti zástupců ze SSSR a LDS.

Datum této konference nebylo na r. 1960 pevně stanoveno. Příprava probíhá nyní intensivně, poněvadž porada se má konat koncem t. r.

4. Vydání dalších čísel „Zpráv ČSPS“.
- Vyšla dvě čísla, č. 2. retrospektivní z dějin čs. psychologie a z r. 1959 a č. 3. (za r. 1960). Číslo 2. vychází po č. 3., které vyšlo dříve, aby jeho informace neztratily aktuálnost.

5. Vydání Sborníku z II. pracovní konference čs. psychologů konané 1959.
Redakčně připravený rukopis byl odevzdán v červnu 1960 VI. sekci ČSAV, která se jím zabývala dvakrát, posléze bylo oznámeno nakladatelstvím ČSAV, že Sborník může být vydán po zkrácení rozsahu o třetinu. Tato úprava se nyní redakčně provádí; rukopis bude odevzdán nakladatelství do 15. 6. t. r. Sborník vyjde 1962.
6. Podstatné rozšíření členské základny.
Počet členů vzrostl za minulé období ze 148 na 205 v důsledku náborové akce, která pokračuje. Úkol byl tedy splněn.
7. Rozvoj práce v oblastních skupinách.
Práce brněnské Pobočky a oblastních skupin se v minulém období rozvíjela velmi dobře. O jejich činnosti a požadavcích bylo rokováno na schůzi předsedů oblastních skupin 29. 11. m. r. Skupiny nyní zasílají pravidelné zprávy o činnosti. Žádají výbory sekcí o užší spolupráci, o doškolování a postgraduální školení psychologů. Členské přihlášky z jejich oblastí jsou nyní na jejich žádost zasílány skupině k vyjádření. Přednášková činnost odborná i popularizační v odbočkách je velká. Zvláštní význam mají monotematické semináře, jež byly pořádány v některých skupinách.

Kromě jmenovaných úkolů byly plněny úkoly další. Teoretická sekce uspořádala podle plánu první část školení o kybernetice (1 den) a účastnila se přípravy semináře sekce zdravotnické o netestových diagnostických metodách. Čs. psychologická společnost byla spolupořadatelem celostátního psychiatrického sjezdu věnovaného duševní hygieně v září m. r. Celá řada členů Společnosti přednesla na sjezdu referáty. Referáty budou publikovány většinou zkráceně.

Zpráva o časopise „Čs. psychologie“:

Na VI. sekci ČSAV bylo provedeno hodnocení časopisů vědeckých společností z 12 různých hledisek. Hodnocení „Čs. Psychologie“ podle zprávy člena korespondenta prof. Chmelaře bylo ve všech těchto bodech kladné. Byly provedeny některé změny v redakční práci. Aby byla v redakční radě zastoupena všechna vedoucí pracoviště, byla rada od letošního ročníku rozšířena o nové členy, doc. dr. E. Holase (Katedra psychologie Palackého University v Olomouci), Dr. D. Kováče (Psychologické laboratorium SAV) a prof. dr. J. Váňu, člena korespondenta ČSAV. Sekretariát redakce byl rovněž rozšířen. Jeho členy jsou vedle Dr. J. Růžičky nově Dr. Jaromír Janou-

šek a Dr Jiří Hoskovec. To umožňuje, aby byl lépe plněn úkol, který si nyní stanovila redakční rada: přejít od živelnosti ve velbě příspěvků k soustavnému tematickému plánu.

Vcelku tedy vyplývá z tohoto přehledu činnosti, že úkoly vytčené v plánu byly plněny, některé byly splněny docela, řada jich však pokračuje v r. 1961, jak již bylo s pravděpodobností předvídáno. Některé byly přesunuty do r. 1961 z důvodů, které na Společnosti nezávisí.

V minulém údobí se projevila účelnost organizačních forem Společnosti; byly vyplněny plánovitou prací. Velký význam má zapojování stále většího počtu psychologů do aktivní práce Společnosti.

Následoval referát vědeckého tajemníka SPS Dr Daniela o práci Slovenské psychologické společnosti, který rovněž v plném rozsahu připojujeme:

Zpráva o činnosti Slovenskej psychologickéj spoločnosti za rok 1960

Ak predchádzajúce roky činnosti Slovenskej psychologickéj spoločnosti možno charakterizovať ako obdobie ustavenia spoločnosti a jej orgánov, v roku 1960 sa venovala starostlivosť hlavne prehĺbeniu jej činnosti v rámci oblastných skupín, aby sa takto podchytil čím najširší kolektív psychologických pracovníkov.

Toto sa SPS do značnej miery podarilo, pretože tri oblastné skupiny Spoločnosti mali v minulom roku 15 pracovných zasadnutí, na ktorých odznelo vyše 30 odborných referátov, resp. diskusných príspevkov. Za najúspešnejšiu po tejto stránke možno aj tohoto roku považovať oblastnú skupinu v Žiline, ktorá veľmi úzko spolupracovala so Spoločnosťou pre šírenie vedeckých a politických poznatkov. Táto spolupráca bola úspešná aj v ďalšej oblastnej skupine Spoločnosti, a to vo Východoslovenskej v Košiciach.

Po určitej stagnácii sa začala aktivizovať aj Západoslovenská oblastná skupina, očakáva sa však, že svoju prácu naplno rozvine až v roku 1961. Menší rozsah činnosti tejto oblastnej skupiny však nemožno charakterizovať ako pasivitu jej členov, pretože títo sú väčšinou z Bratislavy a pracovali v iných orgánoch SPS, resp. v ČSPS.

Vzhľadom na pomerne zvýšenú aktivitu sekcií pri Ústrednom výbore ČSPS sa pri poriadaní početných pracovných schôdok aktívne podielali aj členovia Spoločnosti zo Slovenska, čo malo odraz v tom, že sekcie pri slovenskom výbore usporiadali v minulom roku iba dve samostatné podujatia. Bolo to zasadnutie sekcie pre metodologické a teoretické otázky a sekcie pre ekonomickú psychológiu, ktoré sa konali v marci 1960. V decembri sa uskutočnilo celodenné pracovné zasadnutie sekcie klinickej psychológie.

Výbor Spoločnosti sa zameriava v tomto období na zintenzívnenie práce sekcií Spoločnosti, pričom plánuje zvolať jedno celodenné pracovné zasadnutie do Žiliny a jedno do Košíc, sídiel oblastných skupín.

Výbor sa zišiel v minulom roku na piatich zasadnutiach, na ktorých sa zaoberal predovšetkým politickou a odbornou problematikou práce sekcií a oblastných skupín, organizačnými otázkami a zaistovaním spolupráce s ústredným výborom ČSPS pri poriadaní celoštátnych akcií.

Výbor vydával Bulletin SPS, ktorý v minulom roku vyšiel dvakrát.

Do Spoločnosti bolo v minulom roku prijaté 11 nových členov. Treba však poznamenať, že nábor nových členov hlavne v Západoslovenskej oblastnej skupine neprebíha uspokojivo a bude ho potrebné prehĺbiť, hlavne pokiaľ sa týka získania členov z príbuzných vedných oborov.

Výbor po dlhšej príprave poveril sekciu pre klinickú psychológiu, aby v polovici mája usporiadala v spolupráci s katedrou psychológie FF UK seminár o diagnostických metódach, ktorého sa dožadujú hlavne psychológovia z praxe a od ktorého sa očakáva skvalitnenie ich práce.

Možno očakávať, že aktivita výboru aj členov Spoločnosti sa bude ďalej rozvíjať v rámci plnenia plánu vlastnej činnosti ako aj činnosti ČSPS tak, aby psychológovia na Slovensku prispeli k ďalšiemu rozvoju psychologickéj práce u nás. Rozširujúce sa psychologické pracoviská ako aj možnosti v rámci Spoločnosti poskytujú preto všetky predpoklady.

Obě předložené zprávy byly bez dalších připomínek souhlasně přijaty.

Poté byla projednána zpráva o hospodaření Společnosti za r. 1960, předběžný rozpočet na r. 1961 a revisní zpráva. Revisní i hospodářskou zprávu — za nepřítomného hospodáře prof. Linharta — přečetl revizor ČSPS Dr. Daniel. Revisní zprá-

va sestavená na základě kontroly účetních dokladů zhodnotila hospodaření Společnosti jako úsporné a bylo v ní konstatováno, že účetní evidence je vedena podle běžných platných směrnic. Shromáždění obě zprávy schválilo.

Pak se přikročilo k provedení voleb do ústředního výboru. Předsedající prof. Chmelař oznámil, že výbor po předchozím uvážení a projednání navrhuje jako odstupující část tyto svoje členy: prom. psych. J. Hlavsu a doc. M. Machače, kteří jsou v současné době značně zatíženi jinými mimořádnými úkoly souvisejícími s přípravou I. celostátního sjezdu čs. psychologů a dále pak Dr J. Košcu, který žádal rovněž o zproštění z funkce. Prof. Chmelař tlumočil také žádost Dr Čápa, aby byl vystřídán jiným členem Společnosti ve funkci revizora.

Vedení voleb se pak ujal jménem volební komise Dr. Zb. Bureš. Předložil tento návrh doplňovací kandidátky sestavené volební komisí: do ústředního výboru volit Dr B. Bártu, Dr. J. Košcu a Dr J. Daniela, do funkce revizorů pak Dr M. Milana (za SPS namísto Dr Daniela) a Dr J. Odehnala namísto Dr Čápa. Komise dále navrhla kooptovat do ústředního výboru Dr J. Srnce, který tč. zastupuje onemocnělého doc. Konečného (člena výboru) ve vedení zdravotnické sekce. Dr. Bureš dal potom hlasovat o každém z navržených pracovníků jednotlivě. Všichni uvedení kandidáti byli jednomyslně zvoleni.

Další bod programu tvořilo projednání plánu činnosti Společnosti na r. 1961. Návrh hlavní náplně tohoto plánu přednesl věd. tajemník prof. Tardy. K některým bodům plánu byly vzneseny dotazy, které prof. Tardy zodpověděl. Poněvadž nebyly podány žádné námítky ani pozměňovací či doplňovací návrhy, dal prof. Tardy o navrženém plánu hlasovat a plán byl schválen. (Jeho konkrétní obsah uvádíme na str. 43.)

Závěrem znovu vyzval předsedající akademik Chmelař přítomné, aby přednesli své připomínky a podněty k další činnosti Společnosti, ústředního výboru, případně jejích jiných složek. Na tuto výzvu prof. Chmelaře prof. Dr Čečetka a někteří další z přítomných reagovali následujícími návrhy, jež plenum schválilo a které budou návrhovou komisí zpracovány a předány jako úkoly ústřednímu výboru Společnosti:

1. Sledovat realizaci konkrétních opatření obsažených v závěrečné rezoluci semináře o profesionální orientaci. (Rezoluce byla schválena a přijata také valným shromážděním ČSPS.)
2. Znovu žádat o přijetí ČSPS za člena mezinárodních psychologických asociací.

3. Plánovitě zajišťovat účast čs. psychologů na zahraničních mezinárodních kongresech a symposiích.
4. Ještě větší měrou než dosud pečovat o soustavné dodávání zahraničních psychologických publikací a o psychologickou dokumentaci.
5. Zabývat se otázkou zvýšení počtu posluchačů psychologie a systemisovaných míst odborných psychologů, aby to odpovídalo potřebám naší socialistické společenské praxe.
6. Usilovat o doplnění a dobudování našich výzkumných psychologických pracovišť.
7. Pečovat o rozšíření publicity, aby mohly být vydávány disertační, habilitační práce apod.

Zasedání potom ukončil prof. Chmelař v 17 hod. 45 min. poděkováním za účast a přáním plného zdaru práci Společnosti.

V. Bokorová

Z ČINNOSTI ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU

Ve druhém pololetí 1960 se uskutečnily tři schůze předsednictva a ústředního výboru ČSPS.

I. Dne 9. září projednalo předsednictvo ČSPS na schůzi v Brně termínový plán akcí Společnosti na zbývajících část roku a také jejich organizační zajištění. Pozornost byla věnována zvláště přípravě semináře o významu kybernetiky pro psychologii a celostátní pracovní poradě ekonomické sekce.

Dalším předmětem jednání pak byla revizní zpráva o hospodaření Společnosti vypracovaná revizními orgány Čs. akademie věd.

II. Na další schůzi dne 26. října 1960 pokračoval výbor v přípravách pracovní rady ekonomické sekce a rady sekce pedagogické, o jejichž postupu referovali předsedové sekčních výborů doc. Holas a Dr. Bureš.

Výboru byl dále předložen ke schválení obsah 2 č. „Zpráva ČSPS“ a byl přijat návrh žádat Akademii věd o povolení vydávat „Zprávy ČSPS“ tiskem, aby bylo mimo jiné umožněno upravit některé z čísel jako informaci o čs. psychologii pro zahraničí a využít ho k výměnným akcím.

Prof. Tardy podal výboru zprávu o činnosti oblastních skupin ČSPS v r. 1960. Byl přijat podnět sekretariátu svolat v nejbližší době schůzi předsedů všech oblastí, která by umožnila jejich vzájemné seznámení a výměnu zkušeností získaných z dosavadní práce skupin.

Dr Bažány informoval o činnosti jednotlivých odborných sekcí v rámci SPS. Bylo dohodnuto kooptovat do sekčních výborů nově zvolené předsedy sekcí na Slovensku — doc. Dr T. Pardela, Dr G. Dobrotku a Dr. M. Jurču.

III. Poslední schůze výboru v r. 1960, která se konala dne 30. listopadu v Praze, měla na programu zprávy o činnosti odborných sekcí Společnosti a jejich pracovní plány na r. 1961. (Přijaté hlavní body pracovních plánů na r. 1961 jsou zahrnuty do ústředního plánu ČSPS v tomto čísle uvedeného.)

Výbor dále prodiskutoval připomínky vyplynuvší ze schůze předsedů oblastních skupin. Na základě těchto připomínek byla přijata následující usnesení:

1. Oblastní skupina má být požádána o vyjádření k novým přihláškám za člena Společnosti u těch pracovníků, kteří patří do okruhu příslušné skupiny svým pracovištěm, eventuálně bydlištěm.
2. Výbor ČSPS prošetří možnosti jak realizovat doškolování psychologů a dá podnět k zavedení pravidelného postgraduálního školení psychologických pracovníků.
3. Výbor Společnosti se také bude snažit spoluprací s výborem Společnosti pro šíření vědeckých a politických znalostí dosáhnout dalšího zkvalitnění popularisace psychologických poznatků prováděné v rámci této instituce.

Další bod programu tvořilo předběžné projednání návrhů na koncepci I. celostátního sjezdu psychologů, který bude připravován v r. 1961. Byla jmenována užší komise, jež má pojetí přesněji propracovat. Jejími členy jsou: prof. Doležal, prof. Chmelař, prof. Tardy a Dr Bažány.

Vedoucí redaktor „Zpráv ČSPS“ prof. Tardy informoval výbor o výsledku jednání redakční rady „Zpráv“ a předložil obsah dalších dvou plánovaných čísel — č. 4 a 5. Výbor návrh redakční rady beze změn schválil a požádal také Dr M. Jurču, aby jako slovenský člen redakce „Zpráv“ zajišťoval spolupráci s redakcí „Bulletinu SPS“ a výběr vhodných materiálů za SPS. Dr Jurčo spolupráci přislíbil.

V další části schůze bylo usneseno podat ČSAV návrh na vydání kompletní bibliografie čs. psychologických prací a překladu Darwinovy knihy „Expression of Emotions in Men and Animals“.

Bylo také přijato 24 nových členů Společnosti.

V. Bokorová, prom. psych.

Z činnosti výboru Slovenskej psychologickéj spoločnosti za II. polrok 1960

V uvedenom období sa výbor zišiel na troch schôdzkach. Výbor podrobne prediskutoval prácu oblastných skupín za prítomnosti ich predsedov, pričom práca najmä Stredoslovenskej ale aj Východoslovenskej skupiny bola hodnotená veľmi kladne. V jesennom období začala vyvíjať aktivitu aj Západoslovenská oblastná skupina, ktorej prácou sa bude výbor zaoberať v najbližšom čase.

Postupne sa výbor zameriava aj na prácu odborných sekcií Spoločnosti a tieto sa majú tiež v najbližšom období zaktivi-
zovať.

Za spolupráce výboru sa pripravila celoslovenská pracovná schôdzka klinickej psychológie a pripravil sa tiež program seminára o diagnostických metódach, ktorý sa má uskutočniť začiatkom roku 1961.

Dr J. Daniel

Plán práce Slovenskej psychologickéj spoločnosti na rok 1961

- a) Spolupráca pri príprave celoštátneho zjazdu Spoločnosti
- b) Príprava plenárneho zasadnutia Československej psychologickéj spoločnosti v Bratislave
- c) Príprava pracovného zasadnutia Sekcie pre teoretické otázky psychológie pri SPS (II. kvartál)
- d) Spolupráca pri zasadnutí Pedagogickej sekcie ČSPS o poradenstve a o profesionálnej orientácii (II. kvartál)
- e) Pracovná porada o psychologickéj problematike ťažko vychovateľných detí (Žilina, jarné valné zhromáždenie SPS)
- f) Zasadnutie Ekonomickej sekcie ČSPS v Bratislave (III. kvartál)
- g) Zasadnutie Klinickej sekcie SPS (IV. kvartál)
- h) Usporiadanie dvoch seminárov o diagnostických metódach
- i) Rozvinutie práce sekcií SPS
- j) Spolupráca s ústredným výborom ČSPS.

Dr J. Daniel,
tajomník SPS

ZPRÁVA O PLENÁRNÍ SCHŮZI EKONOMICKÉ SEKCE ČSPS

U příležitosti celostátní porady o užití psychologie v ekonomii se konalo dne 28. 11. 1960 plenární zasedání ekonomické sekce s tímto programem:

1. Zpráva o činnosti.
2. Plán činnosti na r. 1961.
3. Diskuse a závěr.

Ad 1.

Tajemník sekce dr. Chalupa podal zprávu o plnění pracovního plánu v roce 1960. Byl úspěšně uskutečněn základní úkol plánu — uspořádání celostátní porady o využití psychologie v ekonomii s představiteli našeho technického, hospodářského, politického a vědeckého života, konané ve dnech 28. a 29. listopadu 1960. Dále v zájmu koordinace vědecké práce byla navázána spolupráce s komisí pro fyziologii práce Čs. společnosti pracovního lékařství. Psychologové se též aktivně zúčastnili porady o mechanizaci a automatizaci v Praze ve dnech 19. až 21. října 1960, II. celostátního psychiatrického sjezdu s tématem „Duševní hygiena“ v Praze ve dnech 5.—6. října, konference o zvyšování kulturní úrovně práce a pracovního prostředí v průmyslové výstavbě pořádané Centroprojektem v Gottwaldově 22.—25. listopadu 1960. Psychologie práce pronikla v tomto roce také personálně do průmyslových závodů, kde jsou zřizovány psychologické laboratoře.

Schůze sekčního výboru se konaly 27. 4. a 5. 10. 1960, kromě toho byla uskutečněna řada schůzí přípravného výboru pracovní porady, jehož předsedou byl Dr. Matoušek, tajemníkem Dr. Křivohlavý. Z oblastních skupin byly nejaktivnější skupiny v Praze, Brně a Bratislavě. Byl publikován větší počet vědeckých a populárních prací, pořádány přednášky pro veřejnost — zejména v rámci Čs. společnosti pro šíření politických a vědeckých poznatků (Lidová universita). Slovenská sekce spolupracovala a zúčastnila se referátem při uspořádání semináře o přestavbě školy.

Zpráva byla zasedáním schválena.

Ad 2.

Předseda sekce Dr. Bureš přednesl návrh plánu práce sekce pro r. 1961. Půjde v něm zejména o tyto úkoly:

- a) o přípravu celostátního sjezdu čs. psychologů, na němž se bude podílet i naše sekce,
- b) o účast na konferenci s psychology z lidově demokratických zemí,
- c) o uspořádání pracovní porady sekce na Slovensku,
- d) o evidenci rutinních a výzkumných úkolů zpracovávaných členy sekce,

- e) o popularisační a osvětovou činnost (včetně vydání lektorských materiálů),
- f) o vydání Sborníku materiálů z celostátní porady sekce 28. až 29. listopadu 1960,
- g) o účast na schůzích oblastních skupin, které by zároveň plnily úkol kolektivního vědecko-metodického vedení nových pracovišť psychologie práce.

Navržený plán byl souhlasně přijat a doplněn některými připomínkami v následující diskusi.

Ad 3.

Diskuse se zúčastnila celá řada členů sekce i někteří hosté z pracovní porady. Byla vítána plánovaná pomoc sekce oblastním skupinám a pro podporu závodních psychologů zdůrazněna potřeba vymezení funkce psychologa v závodě a vydání popisu prací. V této souvislosti bylo také konstatováno, že v příští pětiletce by nemělo být zřízeno více než 5–10 psychologických pracovišť v závodech, bude však nutno závody pečlivě vybrat a dobře tato psychologická pracoviště personálně i materiálně vybavit (1–3 pracovníci-psychologové). Je třeba také využít nynější možnosti přijímat pracovníky ze závodů na 5leté odborné studium, jímž mohou získat plnou psychologickou kvalifikaci.

Plenární zasedání sekce se rovněž usneslo, aby uveřejnění každé práce na úseku sekce bylo hlášeno dokumentačnímu oddělení Psychologického ústavu KU a aby se ekonomičtí psychologové snažili získat publikační možnosti v odborných časopisech technických.

Kromě toho plenum vytyčilo úkol požadovat zvýšení počtu posluchačů se specializací psychologie práce, vytyčit nejdůležitější úkoly ekonomické psychologie pro příští léta, zajistit odbornou pomoc lektorům např. z pedagogických institutů a pro rok 1961 vypracovat závazný harmonogram akcí plánovaných ČSPS. Přítomný zástupce ministerstva všeobecného strojírenství dále např. zdůraznil potřebu vypracovat podklady pro zkracování pracovní doby, vícesměnný provoz aj.

Dr Zb. Bureš

ZPRÁVA O ČINNOSTI PEDAGOGICKÉ SEKCE ČSPS ZA ROK 1960

Činnost výboru pedagogické sekce Čsl. společnosti psychologické se soustřeďovala v 1. čtvrtletí 1960 na přípravu prvé

pracovní porady pedagogické sekce. Porada se uskutečnila dne 28. dubna 1960 v Praze. Jejím programem bylo projednání plánu práce pedagogické sekce, referáty a diskuse.

Shromáždění schválilo návrh výboru, aby se nejméně 2× do roka pořádaly celodenní pracovní porady sekce. Jejich náplní by byly jednak referáty teoretické, jednak (ve větší míře) referáty přinášející zkušenosti z vlastní výzkumné práce. Budou monotematické a zaměří se na nejzávažnější pedagogicko-psychologické problémy. Jejich uspořádáním bude pověřeno vždy určité psychologické pracoviště.

Byl schválen program prvních šesti porad:

1. Teorie učení. 2. Profesionální orientace. 3. Otázky psychologického poradenství. 4. Psychologická problematika výchovného procesu.

Na poradě byly předneseny tyto referáty:

1. Prof. Dr. Linhart: Ideové a metodologické problémy současné pedagogické psychologie:
2. Doc. Dr. Holas: O některých základních problémech pedagogické psychologie.
3. Dr. Koščo: K problematice předmětu pedagogické psychologie.
4. Dr. Ďurič: Psychologické problémy pracovní a polytechnické výchovy při přestavbě školy.

Referáty byly zaměřeny jednak k teoretickým otázkám pedagogické psychologie, jednak ukazovaly na nejpalčivější problémy vyučovací a výchovné práce.

Další činnost výboru sekce se soustředila na přípravu druhé pracovní porady, která se konala dne 3. listopadu 1960 v Praze na téma — Teorie učení. Přípravou referátů a organizačním zajištěním bylo pověřeno psychologické pracoviště PŮ J. A. Komenského ČSAV, které vede s. prof. Dr. Linhart. Kromě psychologů byli mezi účastníky i pedagogové z VÚP z pedagogických institutů a ze škol II. cyklu. Úvodní referát „Základy teorie učení“ přednesl prof. Dr. Linhart. Na hlavní referát a na referát Dr. Michaličky: „K problematice výzkumných metod v pedagogické psychologii“ navázaly zprávy o výzkumech. Dr. Tríska referoval o „Závislosti způsobu učení na věku žáka“. H. Pešinová podala zprávu o výzkumu osvojování aktivních gramatických poznatků („K psychologickým otázkám osvojení aktivních gramatických poznatků u mladších žáků“). Dr. Stránský referoval o „Úloze dvou typů slovních korekcí při vytváření pohybového návyku“.

Tato druhá pracovní porada ukázala, že pedagogická sekce je již schopna předkládat na svých pracovních shromážděních výsledky práce jednotlivých pracovišť.

Byla přesně stanovena tematika dvou nejbližších porad a určena pracoviště, která je připraví: Za přípravu porady „Profesionální orientace“ odpovídá Dr J. Koščo a katedra psychologie v Bratislavě. Pracovní poradu o „Psychologickém poradenství“ připraví Dr M. Bažány a psychologická výchovná klinika v Bratislavě.

Celkem byly 4 schůze výboru sekce. Členy výboru v r. 1960 byli: s. doc. Dr E. Holas (předseda), prof. Dr V. Chmelař, prof. Dr J. Linhart, doc. Dr T. Pardel, Dr J. Koščo, doc. Dr F. Hyhlík, Dr D. Tollingerová, D. Osladilová (tajemnice).

Dr D. Osladilová

ÚSTŘEDNÍ PLÁN ČINNOSTI ČSPS NA ROK 1961

(Schváleno valným shromážděním ČSPS dne 11. dubna 1961 v Bratislavě)

1. Uspořádání užší pracovní porady s mezinárodní účastí na téma: „Předpoklady a možnosti využití psychologických poznatků v socialistické společenské praxi“.
2. Příprava I. celostátního sjezdu čs. psychologů, který bude věnován základním ideologickým a metodologickým otázkám v psychologii.
3. Svolání celostátní pracovní porady zdravotnické sekce ČSPS a zástupců zdravotnictví o aplikaci psychologie na úseku zdravotním.
4. Uspořádání jednodenního celostátního semináře ekonomické sekce na téma „Předpoklady a možnosti využití psychologických poznatků v socialistické ekonomice“.
5. Uskutečnění dvou pracovních zasedání sekce pro užití psychologie ve výchově věnovaných otázkám psychologického poradenství.
6. Příprava Kompendia klinické psychologie.
7. Uspořádání dalších přednášek doškolovacího rázu na téma: „Psychologické metody a kybernetika“.
8. Péče o další rozvoj práce všech složek Společnosti a přiměřené rozšíření členské základny.
9. Další prohloubení spolupráce s jinými vědeckými společnostmi a obnovení kontaktu s mezinárodními psychologickými organizacemi.

Předběžný harmonogram akcí plánovaných na II., III. a IV. čtvrtletí r. 1961 Čs. psychologickou společností a některými dalšími institucemi, na jejichž činnosti se českoslovenští psychologové zúčastňují

D u b e n :

10. a 11. celostátní seminář na téma „Profesionální orientace“ v Bratislavě. Pořádá Psychologický ústav FF UK spolu s výchovnou sekci ČSPS a VÚP Bratislava.
11. Valné shromáždění ČSPS v Bratislavě.
24. Pracovní zasedání OS — Praha, na programu přednášky: „Principy matematických strojů“ a „Kybernetické modelování“ (ing. Valach).
„Modelování vstupních sensorických a výstupních motorických činností“ (Dr J. Křivohlavý).
Filmy o kybernetice.

K v ě t e n :

5. a 6. VII. pediatrický den v Brně. Téma prvního dne: „Psychologická problematika v kolektivních zařízeních“. Pořádá Čs. pediatrická společnost, sekce lékařské společnosti J. E. Purkyně.
10. „Nové metody studia mechanismu dočasného spoje“ (Dr O. Burešová, Dr J. Bureš).
Použití funkčního vyřazení kůry ke studiu mezicentrálních vztahů“ (T. Weiss, prom. lék., Dr J. Bureš, Dr O. Burešová, E. Fischerová, prom. lék.).
Pořádá Společnost pro studium VNČ.

Č e r v e n :

7. Pracovní schůzka Psychologické komise Psychiatrické společnosti — sekce Lékař. společnosti J. E. Purkyně a zdravotnické sekce OS — Praha (patrně na Psychiatrické klinice SFN v Praze). Na programu referáty „Škála Wittenbornova“ (Dr Neumann) a „Psychologická problematika z psychofarmakologického sjezdu v Basileji“ (dr. Vinař).
14. Pracovní zasedání ekonomické sekce v Plzni. Téma jednání: „Využití psychologie ve strojírenství a železniční dopravě“.
2. týden: Seminář zdravotnické sekce ČSPS na téma „Užití psychologie v oblasti zdravotnictví“. Místo konání Brno. Pořádá výbor zdravotnické sekce ČSPS.

2. pol. června: Pracovní zasedání za účasti vedoucích pracovníků z oboru a poradců z praxe pedagogicko-psychologické záštitou ministerstva školství. Místo konání — Bratislava, pořádá výbor pedagogické sekce ČSPS.

Z á ř í :

13. Večer prací laboratoře vyšší nervové činnosti Olomouc.
26.—29. Pořádá Společnost pro studium VNČ.
Pracovní porada s mezinárodní účastí na téma „Předpoklady a možnosti využití psychologických poznatků v socialistické společenské praxi“. Místo konání Praha. Pořádá ústřední výbor ČSPS spolu s Komisí pro psychologii při ČSAV.

Ř í j e n :

- 5.—7. XI. celostátní pediatrický sjezd — Bratislava. Téma prvního dne: „Psychologické a pedagogické problémy v pediatrii“. Pořádá Pediatrická společnost, sekce Lékařské společnosti J. E. Purkyně.
4. Pracovní schůzka Psychologické komise Psychiatrické společnosti, sekce Lékařské společnosti J. E. Purkyně a klinické sekce OS — Praha. Místo konání pravděpodobně na Psychiatrické klinice SFN v Praze. Na programu referát o experimentálních pracích klinických psychologů.
11. Doc. J. Mysliveček a spolupracovníci: „Nové poznatky v ontogenezi VNČ a jejich elektrofysiologických projevy“. Doc. L. Jílek a spolupracovníci: „Nové poznatky v ontogenezi metabolismu vyšších oddílů ústředního nervstva“. Pořádá Společnost pro studium VNČ.
31. 10. — 3. 11. Symposium s mezinárodní účastí: „Symposium o metodikách výzkumu vyšší nervové činnosti v psychofarmakologii“. Pořádá Společnost pro studium VNČ.

L i s t o p a d :

8. V. Mlíková: Filosofické otázky soudobého behaviorismu. Dr J. Lát: Současný stav problému typu a konstituce a jeho význam pro praktickou medicinu. Pořádá Společnost pro studium VNČ.
Celostátní porada pracovní za účasti zdravotníků věnovaná využití psychologických poznatků ve zdravotnictví. Koná se v Praze. Pořádá výbor zdravotnické sekce ČSPS.

P r o s i n e c :

6. Pracovní schůzka Psychologické komise Psychiatrické spo-

lečnosti — sekce Lékařské společnosti J. E. Purkyně a klinické sekce OS — Praha. Koná se pravděpodobně na Psychiatrické klinice SFN Praha. Program budou tvořit referáty o klinické práci psychologů.

7. Celostátní pediatrická konference na téma „Vliv pediatrie na výchovu dětí při přestavbě školství“. Místo konání — Praha. Pořádá Pediatrická společnost — sekce Lékařské společnosti J. E. Purkyně.
13. Večer prací z oboru kortikoviscerální fyziologie a patologie. Pořádá Společnost pro studium VNČ.
I. celostátní sjezd čs. psychologů, věnovaný základním ideologickým a metodologickým otázkám psychologie.
Místo konání: Praha. Pořádá ústřední výbor ČSPS.

ORGANIZAČNÍ STRUKTURA ČSPS (Současné složení ústředních orgánů ČSPS)

Ústřední výbor

Předsednictvo:

předseda prof. Dr Jan Doležal

čestný předseda — prof. Dr Václav Příhoda

1. náměstek a zástupce ČSAV — prof. Dr Vilém Chmelař,
člen korespondent ČSAV

2. náměstek — Dr Miroslav Bažány, C. sc.

zástupce SAV — Dr Damian Kováč, C. sc.

vědecký tajemník — prof. Dr Vladimír Tardy

hospodář — prof. Dr Josef Linhart

Ostatní členové:

doc. Dr Emil Holas, doc. Dr Tomáš Pardel, doc. Dr Robert Konečný, Dr Josef Koščo, Dr Zbyněk Bureš, Dr Martin Jurčo, Dr Boleslav Bárta, Dr Jozef Daniel a Dr Jan Srnec (zastupující tč. doc. Dr Konečného).

Tajemník ústředního výboru a organizační tajemník ČSPS —
Věra Bokorová, prom. psych.

Revizoři: Dr Mikuláš Milan, Dr Jiří Odehnal.

Náhradníci: doc. Dr Ludmila Koláříková, Dr František Jiránek,
Dr Ondrej Kondáš, Dr Jaroslav Madlafousek, Dr Jozef Ličko,
Dr Otakar Matoušek.

Zloženie orgánov Slovenskej psychologick-
kej spoločnosti po valnom zhromaždení
25. III. 1960

Výbor:

predseda: Dr M. Bažány
podpredseda: doc. Dr T. Pardel
tajomník: dr. J. Daniel
hospodár: Dr M. Soudková

Ďalší členovia výboru:

Dr G. Dobrotka
Dr M. Jurčo
prof. Dr A. Jurovský
Dr Ivan Pikala
Dr Fr. Rudaš

Náhradní členovia:

Dr D. Blaškovič
Dr J. Marko
Dr A. Stančák
S. Cinkovská
O. Kondáš

Revizori:

Dr M. Verner
Dr M. Milan

Sekcie:

I. Pre teoretické a metodické otázky psychológie

predseda: Dr M. Jurčo
podpredseda: doc. Dr Fr. Rudaš
tajomník: Dr D. Kováč

II. Psychológia výchovy

predseda: doc. Dr T. Pardel
podpredseda: Dr J. Koščo
tajomník: Dr J. Marko

III. Zdravotníckej psychológie

predseda: Dr G. Dobrotka
podpredseda: Dr L. Ličko
tajomník: O. Kondáš

IV. Hospodárskej psychológie

predseda: Dr J. Daniel
tajomník: Dr I. Pikala

Komisia pre otázky publikačné, propagačné a popularizačné
predseda Dr O. Blaškovič

Komisia pre diagnostické metódy a pomôcky

predseda: Dr G. Dobrotka

tajomník: Dr J. Marko

členovia: doc. Dr T. Pardel, O. Kondáš

Západoslovenská oblastná skupina

predseda: L. Ďurič

Stredoslovenská oblastná skupina

predseda: Dr L. Košč

Východoslovenská oblastná skupina

predseda: Dr A. Stančák

V e d e n í p o b o č k y Č S P S v B r n ě :

předseda: prof. Dr Vilém Chmelař, člen korespondent ČSAV

tajemník: Dr Boleslav Bárta

hospodář: J. Soukal, prom. psych.

O d b o r n é s e k c e Č S P S :

Výbor sekce pro teoreticko-metodické otázky psychologie

předseda: prof. Dr Vladimír Tardy

tajemník: Václav Břicháček, prom. psych.

členové: prof. Dr Vilém Chmelař, člen korespondent ČSAV,
prof. Dr Jan Doležal, prof. Dr Josef Linhart,
Dr Miroslav Bažány, C. sc., Dr Boleslav Bárta,
Dr Martin Jurčo (předseda t. m. sekce SPS)

Výbor sekce pro užití psychologie ve výchově

předseda: doc. Dr Emil Holas

tajemník: Dr Drahomíra Osladilová

členové: prof. Dr Vilém Chmelař, prof. Dr Josef Linhart,
Dr Jozef Koščo, doc. Dr Tomáš Pardel, Dr Miroslav Bažány, C. sc., Dr Dana Tollingerová, Jaroslav Exner, prom. psych.

Výbor sekce pro užití psychologie ve zdravotnictví:

předseda: doc. Dr Robert Konečný

tajemník: Dr Jan Srnec, tč. zastupující předseda

členové: Dr Géza Dobrotka, Dr Ladislav Ličko, Dr Andrej Stančák, Dr Ladislav Srp, Dr Evžen Wolf

Výbor sekce pro užití psychologie v ekonomii:

předseda: Dr Zbyněk Bureš

tajemník: Dr Bohumír Chalupa

členové: prof. Dr Jan Doležal, Dr Miroslav Bažány C. sc.,
Dr Jozef Daniel, Dr Oldřich Matoušek

Pracovní komise ústředního výboru ČSPS:

Komise dokumentační

předseda: Dr Dana Tollingerová C. sc.

členové: Jiří Hoskovec, prom. psych.,
Vladimír Smékal, prom. psych.

Komise pro diagnostické pomůcky

předseda: Dr Zdeněk Matějček

členové: Dr Jiří Odehnal, Ondrej Kondáš, prom. psych.

Komise popularisační

předseda: doc. Dr František Hyhlík

členové: Dr Martin Jurčo, Dr Jiří Růžička

Komise pro stavovské otázky

předseda: Dr Boleslav Bárta

členové: Dr Marie Severová

Přehled dosud založených oblastních skupin ČSPS:

OS — Praha

předseda: Dr Jaroslav Koch, C. sc.

místopředseda: doc. Dr František Hyhlík

tajemník: Oldřich Šandera, prom. psych.

členové výboru: Jiří Štikar, prom. psych., Václav Břicháček, prom. psych., Dr František Engelsman, Dr Jan Zadražil, Jaroslav Exner, prom. psych.

OS — Hradec Králové

předseda: Dr Stanislav Langer

dopisovatel: Aleš Kolářský, prom. psych.

OS — Plzeň

předseda a dopisovatel: Antonín Velehradský, prom. psych.

OS — Havlíčkův Brod:

předseda a dopisovatel: Mojmír Dolejší, prom. psych.

OS — Ústí n. L.

předseda a dopisovatel: Vadim Ščepichin, prom. ped.

OS — Olomouc

předseda: Dr Vladimír Janák

dopisovatelka: Dr Jarmila Koluchová—Sedláčková

OS — Kroměříž

předseda a dopisovatel: Dr Karel Hradecký

OS — Bratislava

předseda: Ladislav Ďurič, prom. ped.
dopisovatel: Dr Martin Jurčo

OS — Žilina

předseda a dopisovatel: Dr Ladislav Košč

OS — Košice

předseda a dopisovatel: Dr Andrej Stančák

OS — Praha

1. Činnost výboru:

Výbor pracoval ve složení: Koch (předseda), Exner (jednatel), Břicháček (teoret.-metodická sekce), Růžička (sekce ekonom. psychologie), Engelsmann (sekce klinické psychologie), Hyhlík (sekce pedagogické psychologie), Zadražil, Bokorová. Funkci jednatele převzal začátkem března s. Exner po s. Bondym, v dubnu přijal s. Hyhlík funkci vedoucího sekce pedag. psychologie. Jiných změn ve složení výboru během roku nebylo.

Výborové schůze se konaly pravidelně 1× měsíčně, s výjimkou prázdnin. Byly na nich řešeny zejména tyto otázky: plán činnosti skupiny i jednotlivých sekcí, hodnocení provedených akcí, spolupráce s jinými institucemi, navrhování nových členů pro přijetí do Čs. psychologické společnosti aj. Záписы ze schůzí byly pravidelně zasílány Ústřednímu výboru Společnosti.

2. Činnost v plénu:

V r. 1960 bylo na členských schůzích prosloveno celkem 9 přednášek, a to:

10. února referovala Dr A. Dzierzanka z Krakova na téma „Vývoj motorických dovedností u dětí“. Originální metodou vyšetřovala vývoj zručnosti u dětí raného věku a navrhla metodiku rozvíjení zručnosti u dětí v jeslích. Přednáška vyvolala živý zájem a diskusi.

31. března se konalo přednáškové odpoledne, jež uspořádala sekce pedagogické psychologie. Promluvil na něm prof. J. Linhart na téma „Pedagogicko-psychologické problémy v našem školství“ a a Dr J. Koch na téma „Vývoj a výchova dětí v kojeneckých ústavech“. První přednáška se zabývala některými obecnějšími problémy školství, druhá se zabývala hlavně analýzou příčin zaostávání dětí v psychickém vývoji.

26. května uspořádala teoreticko-metodická sekce přednášku Dr J. Bureše na téma „Fysiologie paměti“. V této před-

nášce byl podán přehled současných poznatků fyziologie o podstatě procesů paměti. Přednáška byla bohatě doložena materiálem a poznatky moderních fyziologických technik, hlavně elektrofyziologie.

29. září přednášel s. Břicháček na téma „Použití některých neparametrických technik v psychologii — II. část“. Tato přednáška měla za účel seznámit posluchače s některými neparametrickými statistickými technikami, které je možno použít v psychologii. Bylo uvažováno o rozmnožení této přednášky pro členstvo oblasti, ale pro technické obtíže k tomu nedošlo. Přednáška budev širším rozsahu publikována v odborném tisku.

10. listopadu referoval prof. Dr. Vl. Tardy o mezinárodním sympoziu vývojové psychologie v Berlíně pod názvem „Problémy vývojové psychologie“. Prof. Tardy podal kriticky a ve větších tematických celcích přehled hlavních problémů, diskutovaných na sympoziu.

9. prosince byl uspořádán spolu s teoreticko-metodickou sekcí ÚV Čs. psychologické společnosti jednodenní cyklus přednášek o kybernetice.

Téma přednášky akademika A. Kolmana bylo „Filosofické problémy kybernetiky“. V ní autor osvětlil zajímavou formou základní problémy kybernetiky z hlediska marxistické filosofie.

O teorii informací v psychologii přednášel Dr. Stríženec z Bratislavy. Jeho přednáška byla velmi obsažná, pro časovou tíseň však byla podána velmi rychle a zhuštěně. Bylo by proto účelné, kdyby vyšla tiskem.

Prom. psych. V. Břicháček promluvil na odpoledním zasedání na téma „Některé otázky modelování v psychologii“. V přednášce byl podán přehled různých modelů učení. Jednalo se o modely, založené na teorii informace, teorii zpětné vazby, teorii her a konečně o některé modely matematické. Přednáška byla dobře připravena a proslovena přístupnou formou, takže vyvolala u posluchačů živou diskusi. Rovněž u této přednášky by bylo žádoucí, aby vyšla tiskem.

Členové pražské oblastní skupiny byli zváni i na přednášky, jež spolupořádala Čs. psychologická společnost s jinými institucemi. Byly to zejména tyto přednášky:

30. srpna — N. Wiener: „Learning and self — reproducing machines“.

2. září — N. Wiener: „Brain waves and their harmonic analysis“.

6. října — S. V. Bassin: „Kritika soudobého freudismu“.
13. prosince — prof. Zehner: „Úkoly pedagogické psychologie v socialistické přestavbě školství“.

Účast na těchto akcích byla zajišťována dosti obtížně, neboť byly většinou nárazové a pražská oblastní skupina, která má v současné době 81 členů, neměla k dispozici administrativní sílu.

3. Činnost sekce:

a) Teoreticko-metodická sekce (vedoucí s. Břicháček) se pravidelně nescházela. Veškerou činnost zajišťoval iniciativně s. Břicháček, jenž přednesl na členských schůzích dvě přednášky a sjednal řadu přednášek dalších. — Činnost této sekce se soustředila na organizaci doškolovacích odborných přednášek. Bylo prosloveno celkem 5 přednášek z různých odvětví psychologie:

Dr. J. Bureš (Fysiologický ústav ČSAV): „Fysiologie paměti“.

V. Břicháček: „Použití některých neparametrických technik v psychologii — II. část“.

Přednáškový cyklus o kybernetice:

Akad. A. Kolman: „Filosofické problémy kybernetiky“.

M. Stríženec: „Teorie informace v psychologii“.

V. Břicháček: „Některé otázky modelování v psychologii“.

Všechny přednášky měly dobrou úroveň a byly vesměs kladně hodnoceny.

b) Sekce klinické psychologie (vedoucí Dr. Engelsmann) — pracovala velmi úspěšně a uspořádala řadu početně navštívených akcí. Hranice mezi činností klinických psychologů na půdě Čs. psychologické společnosti a České lékařské společnosti J. Ev. Purkyně však nebyla vymezena. Existuje jediná pracovní skupina, která podává zprávy o činnosti oběma uvedeným institucím.

V sekci byly uspořádány tři plenární schůze:

2. března — s programem: MUDr. St. Drvota: Konceptuální přístupy k otázce úzkosti. PhDr. J. Diamant: Způsoby zjišťování a navazování úzkosti.
4. května — s programem: PhDr. E. Urban: Lidské skupiny jako předmět psychologického zkoumání. PhDr. L. Kubička: Poznámky k české úpravě metody WISC.
2. listopadu — s programem: O. Šandera, prom. psych.: Vliv largactilu na psychiku a motoriku dětí s diagnosou perinatální encephalopathie. PhDr. J. Lát: Zkušenosti z cesty ve Spojených státech.

Členové sekce se aktivně zúčastnili jubilejních oslav a pracovních konferencí, uspořádaných u příležitosti výročí psychiatrických léčeben v Bohnicích a Dobřanech, II. celostátní psychiatrické konference o duševní hygieně a konference Čs. psychologické společnosti o netestových metodách. Dobrá byla také spolupráce s komisemi sekcí Čs. lékařské společnosti J. Ev. Purkyně, zejména s komisí psychoterapeutickou, protialkoholní, soudně psychiatrickou a se sekcemi pediatrickou a fthiseologickou.

c) Sekce ekonomické psychologie (vedoucí Dr Růžička). Hlavní činnost této sekce byla přednášková. Cílem bylo seznámit širší veřejnost v průmyslových oborech s možnostmi využití psychologie v ekonomice. Přednáškové činnosti se zúčastnila řada členů pražské oblastní skupiny.

Otázce využití psychologie v ekonomice byla věnována i konference o ekonomické psychologii, uspořádaná koncem listopadu v Praze. Byla to akce celé Psychologické společnosti, značný podíl na jejím uspořádání však měli členové pražské oblastní skupiny.

d) Sekce pedagogické psychologie (vedoucí doc. Dr Hyhlík). Tuto skupinu se dosud nepodařilo zaktivisovat, jak by vyžadovala současná situace v tomto odvětví psychologie. Scházel zejména kontakt mezi sekcí pedagogické psychologie pražské obl. skupiny a sekcí pedagog. psychologie ÚV Společnosti; podařilo se jej navázat teprve v poslední době.

Sekce uspořádala jedno přednáškové odpoledne s programem:

Prof. J. Linhart: Pedagogicko-psychologické problémy v našem školství.

Dr J. Koch: Vývoj a výchova dětí v kojeneckých ústavech.

Na plenární schůzi konané dne 16. února 1961 byly provedeny volby do nového výboru. Výbor OS — Praha pracuje nyní v tomto složení:

Předseda: PhDr Jaroslav Koch, C. sc.

Místopředseda: doc. RNDr Frant. Hyhlík

Jednatel: prom. psych. Oldřich Šandera

Vedoucí teoreticko-metodické sekce: prom. psych. Václav Bri-
cháček

Vedoucí zdravotnické sekce: PhDr František Engelsmann

Vedoucí ekonomické sekce: prom. psych. Jiří Štikar

Vedoucí pedagogické sekce: prom. psych. Jaroslav Exner

Další členové: PhDr Jan Zadražil

prom. psych. Jaroslav Hlavsa

Na této plenární schůzi byly prosloveny 2 referáty. Dr. Zadražil referoval o metodě kolektivního hodnocení učňů a MUDr. Tůma seznámil účastníky s některými poznatky, které získal na Mezinárodním sjezdu psychologů v Bonnu v roce 1960. První přednáška pojednávala o metodě vzájemného hodnocení mladistvých, podle určitých předem určených kritérií. Dr. Zadražil vypracoval pro tuto metodu předtištěný formulář, který se podle jeho referátu v praxi dobře osvědčuje. Po referátu byla živá diskuse. (Podrobnější informace o Mezinárodním psychologickém kongresu v Bonnu budou uveřejněny v časopise „Čs. psychiatrie“.)

Dr. J. Koch, prom. psych. O. Šandera

OS — Plzeň

Po zkušenostech z minulého pracovního údobí plánovala a uskutečnila západočeská oblastní skupina ČSPS řadu samostatných pracovních schůzí. Realizovány byly:

18. 2. 1960 Pracovní schůze v PL v Dobřanech s referátem PhDr. E. Urbana: „Skupinová dynamika“,
17. 3. 1960 Pracovní schůze na Správě dráhy Plzeň s referátem prom. psych. A. Velehradského: „Využití psychologie v železniční dopravě“,
28. 4. 1960 Pracovní schůze v PL v Dobřanech s referátem prom. ped. J. Hanzlíčkové: „Zkušenosti s vytvářením rodičovských vztahů při adopcích“,
26. 5. 1960 Pracovní schůze v Záchytném dětském domově v Plzni s referátem prom. psych. V. Marcelliové: „Downova choroba“,
27. 10. 1960 Pracovní schůze na Psychiatrické klinice v Plzni s referátem MUDr. R. Nesnídalové a prom. ped. V. Fialy: „Kannerův dětský autismus“,
24. 11. 1960 Pracovní schůze na Psychiatrické klinice v Plzni s referátem doc. MUDr. S. Nevole: „Některé psychopatologické problémy, opomíjené při výzkumu experimentálních intoxikačních psychos“.

Náplň schůzí kromě referátů, jež byly podnětem k živým diskusím, tvořily zprávy o nových publikacích, výměna zkušeností, organizační záležitosti skupiny a stavovské otázky. Svolání schůzí na různá pracoviště umožnilo účastníkům poznání těchto pracovišť ve formě exkursí. Kromě členů oblastní skupiny se schůzí účastnili též hosté.

Ve druhém pololetí roku zahájili doc. MUDr. Nevoľe a PhDr. Urban v Psychiatrické léčebně v Dobřanech r o r s c h a c h o v-
s k ý k u r s, ve kterém jsou vedle uvedené metody probírá-
ny přednáškovou a seminární formou i další psychologická a
pathologická témata. Prvních pěti lekcí, jež byly dosud koná-
ny, se v průměru zúčastnilo více než 15 posluchačů. Pro fre-
kventanty bude průběžně vydáváno repetitorium.

Členové skupiny vyvíjeli v uplynulém období intenzivní od-
bornou činnost přednáškovou a publikační i mimo vlastní rá-
mec akcí skupiny. Někteří se také aktivně zapojili do činnosti
Společnosti pro šíření vědeckých a politických znalostí.

Dr. E. Urban

Plán činnosti OS — Plzeň na rok 1961

V uplynulém období se v činnosti skupiny značně osvědčilo
konání pravidelných, měsíčních pracovních schůzí na jednotli-
vých pracovištích psychologů. Byly zde přednášeny referáty
s odborně psychologickou tematikou, projednávány organizač-
ní záležitosti skupiny, konsultovány odborné práce psychologů
před jejich uveřejněním apod. Tyto pracovní schůze zůstanou
proto základní formou činnosti skupiny i v r. 1961.

Dále bude rozvíjena mnohem intenzivnější a hlubší spolu-
práce s Čs. společností pro šíření politických a vědeckých zna-
lostí. Členové západočeské oblastní skupiny ČSPS jsou větši-
nou také jejími členy. Bude proto možné vypracovat a pro-
konsultovat na pracovní schůzi západočeské oblastní skupiny
ČSPS plán psychologické osvěty, která bude uskutečňována
v rámci Čs. společnosti pro šíření politických a vědeckých zna-
lostí. Současně budou na skupině projednávány i jednotlivé
texty přednášek určených pro popularisaci psychologie tak,
aby byla zajištěna jejich vědeckost a ideovost. Chceme tak
přispět k sepětí psychologické teorie s praxí. Především zde
půjde o to, aby se psychologie přestala přednášet jako akade-
mická věda, sice zajímavá, ale málo užitečná pro potřebu člo-
věka a socialistické praxe.

Významnou akcí skupiny v tomto roce bude uspořádání
pracovní porady o využití psychologie v železniční dopravě a
strojírenství, jak o tom rozhodl výbor ekonomické sekce ČSPS
na svém zasedání v listopadu 1960. Počítá se zde s celostátní
účastí psychologů a krajskou účastí hospodářských pracovní-
ků. Pracovní porada má zhodnotit dosud získané zkušenosti
s využitím psychologických poznatků v současné socialistické

hospodářské praxi a ukázat perspektivy rozvoje ekonomické psychologie v třetím pětiletém plánu. Psychologům zde bude také umožněno poznání základní praktické problematiky některých provozních pracovišť. Setkání psychologů a hospodářských pracovníků na této pracovní poradě jistě přispěje k bohaté výměně názorů na možnosti využití psychologie v praxi a odhalí reálné potřeby využití psychologie v průmyslu a dopravě. Porada se bude konat ve dnech 14. a 15. června 1961 v kulturním sále závodního klubu ROH Závodů V. I. Lenina n. p. Plzeň, Kopeckého sady 13.

V průběhu roku 1961 bude také v psychiatrické léčebně Dobřany pokračovat rorschchanovský kurs, zpravidla v pátek.

Pro úplnost plánu činnosti západočeské oblastní skupiny ČSPS byl vypracován přehled témat, která již byla nebo budou v r. 1961 přednesena na pravidelných pracovních schůzích skupiny.

2. 2. 1961 Dr. Urban E.: Theorie informací a psychologie
2. 3. 1961 prom. pedagog V. Fiala: Psychopatologické projevy dětí s organickým mozkovým poškozením
26. 4. 1961 prom. psycholog A. Velehradský: Odborně psychologická spolupráce s provozně ekonomickými pracovníky správy Plzeňské dráhy
26. 5. 1961 prom. filosof M. Majerová: Odborně psychologická spolupráce s provozně ekonomickými pracovníky Závodů V. I. Lenina n. p. Plzeň
28. 9. 1961 prom. pedagog J. Velkoborský: Zkušenosti ze studijní cesty po NDR
26. 10. 1961 Doc. Dr. Sv. Nevole: Semantické projevy psychopatologie z hlediska teorie komunikací
23. 11. 1961 prom. ped. V. Fiala: Pojetí psychopatie dětí a mladistvých v učebnici dětské psychiatrie Suchareva
21. 12. 1961 prom. psycholog A. Velehradský: Psychologické příčiny úrazovosti v provozu ČSD.

Plánem činnosti, která bude v r. 1961 rozvíjena v Čs. psychologické společnosti v západočeské oblastní skupině, chce tato přispět k vytváření takové psychologické praxe, která by významnou měrou pomáhala při budování socialistické a komunistické společnosti.

A. Velehradský,
prom. psycholog

V r. 1959 plnila OS v Hradci Králové své usnesení pořádat kromě popularizačních přednášek pravidelné pracovní schůzky s odbornou náplní. Snažili jsme se, aby se na našich schůzkách střídala témata z teoretické i aplikované psychologie. Byly předneseny a prodiskutovány tyto referáty:

Mrkvička: Teorie osobnosti

Daněk: Některé problémy psychosomatiky

Kolářský: Význam empirických definic v psychologii

Langer: Některé problémy se zařazováním dětí a mládeže do lékařských a výchovných zařízení

Drozen: Kybernetika a psychologie

Langer—Novák: Posuzování způsobilosti dorostu k povolání spoluprací dorostového lékaře a psychologa

Aby byl zajištěn kontakt oblastní pracovní skupiny s ostatními skupinami, byl podán návrh, aby si oblastní skupiny vyměňovaly referenty. Tak v r. 1960 jsme zařadili do jedné z našich pracovních schůzek přednášku Dr J. Madlafouska z Prahy a náš člen prom. psycholog Al. Kolářský přednášel v oblastní pracovní skupině v Havlíčkově Brodě. Dále plánujeme přednášku Dr Dolejšího z Havlíčkova Brodu. Přednesené referáty — ať cizími nebo našimi referenty — zakládáme do archivu.

Činnost naší oblastní skupiny se od r. 1958 stále zintenzivňuje, což je patrné též z přehledu našich prací v r. 1960 a z předběžného plánu na r. 1961.

V r. 1960 jsme měli na pořadu tato témata:

Madlafousek: Jak vznikala a co nového přinesla etologie

Langer: Pokus s použitím metody kolektivního hodnocení žáků

Daněk: Ideové a praktické aspekty některých problémů vyplývajících z existenciální analýzy. (Kritika existencialismu. Příklady z lékařské praxe.)

Valuš: Psychologický pohled na vyučovací hodinu

Stránská, Kolářský: Metodologie sledování změn poznávacích procesů u nemocných s organickým poškozením CNS

Kolářský, Ščudlík: Velikost rozptylu mentálních výkonů u dětí s organickým poškozením mozku

Stránská: Rehabilitace u afatiků

V prosinci 1960 budou předneseny ještě tyto referáty:

Langer: Rozpad duševních schopností u inkusní encefalitidy
nebo:

Langer: Kresba dospívající mládeže

V r. 1961 plánujeme předběžně tyto referáty:

Stránská, Kolářský: Neurosy z psychologického hlediska

Veselá: Enuresy

Kolářský: Nové poznatky v psychologii neuros

Stránská: Kresba organiků

Veselý: Psychologie elementárního čtení z hlediska logopedie

Langer: Psychologie kresby dospívající mládeže

Dolejší: Vyhrazeno pro obl. skupinu v H. Brodě

Kdybychom se podívali na naši dosavadní činnost v pracovních schůzkách a kdybychom se pokusili o rozdělení tematiky podle oblastí, dostali bychom tento přehled:

Teoretických témat bylo celkem	.	.	.	.	6	
Z pedagogické psychologie celkem	.	.	.	.	3	(z praxe)
Z klinické psychologie celkem	.	.	.	.	3	(z praxe)
Z psychologie práce	.	.	.	.	1	(z praxe)

Jaká byla základna pracovníků oblastní skupiny? Z původních 9 zájemců vzrostl celkový počet zájemců o psychologii na našich schůzkách zhruba asi na 25. Z původních dvou členů Čs. psychologické společnosti v r. 1958 vzrostl počet členů na 9. Ne všichni zájemci a členové se však zúčastňují všech pracovních schůzek. Záleží na tématické a zájmech.

Jak hospodařila oblastní pracovní skupina od r. 1958? Z celkové dotace ve výši 400,— Kčs jsme utratili v r. 1959 336,— Kčs za psací potřeby, poštovné a nájemné za propůjčení místnosti. 64,— Kčs bylo převedeno na r. 1960. V r. 1960 jsme dostali z ústředí dotaci ve výši 500,— Kčs. Z celkové dotace ve výši 900,— Kčs od r. 1958 jsme doposud utratili 416,— Kčs, zbytek 484,— Kčs převedeme na r. 1961. V naší činnosti jsme se snažili využívat pokud možno pomoci našich zaměstnavatelů. Skutečné výlohy by byly vyšší.

Jsme si vědomi toho, že naše oblastní pracovní skupina mohla pracovat ještě na širší základně než doposud, ale je třeba uvážit, že mnozí naši zájemci nepracují ve výzkumných psychologických ústavech a mají možnost se zabývat psychologií teprve až po své pracovní době. Dále se nám nedostává zahraniční literatura, která je nám téměř nedostupná. Do jisté míry působí negativně staré předsudky o psychologii. Hesla a názory ražené proti psychologii před několika léty jsou hluboko vžity nejen u učitelů, ale i pracovníků z jiných oborů.

Domníváme se, že by k rozvoji práce skupiny přispěla možnost vydávat některé z přednesených referátů, a to nejprve např. formou cyklostylovanou, později eventuálně tištěnou.

Tím by mohly být zachovány některé cenné zkušenosti, k nimž se často mnozí teoretičtí pracovníci z výzkumných ústavů těžko probíjejí.

Souhrny některých referátů přednesených v roce 1960 v oblastní skupině ČSPS v Hradci Králové

Dr J. Madlafousek:

Vznik a význam ethologie

Autor rozvíjí na základě bohaté citace zahraničních vědců vývoj ethologie, která se zabývá objektivním studiem chování zvířat. Ethologie se odlišuje od zoopsychologie a behaviorismu. Na příkladech Lorenzových ukazuje v souvislosti se změnami instinktivního chování u ptáků nutnost znát dobře způsob života zvířete dříve než se provede experiment. Při zkoumání chování zvířete je nutné přihlížet k celkové situaci, neboť v různých životních situacích se projeví instinkty různě. Autor odmítá jako nesprávný onen přístup, jaký měla k těmto otázkám starší psychologie, která zkoumala psychické a fyziologické funkce izolovaně; např. reakční rychlost, prostorové vnímání apod. Zmiňuje se dále o atrapových pokusech, o tzv. sumačním principu, o apetenčním chování, o podmiňování, o cílesměrném chování a motivaci, o vyladění.

MUDr Karel Daněk:

Ideové a praktické aspekty některých problémů vyplývajících z existenciální analýzy

V referátě nešlo o rozbor existencialismu ve smyslu filosofického idealistického směru, který referent odmítá. Bylo v něm pojednáno o oněch směrech ve světové lékařské literatuře, které lze označit pojmem „lékařská psychologie“. Lékařskou psychologií jsou většinou míněny práce lékařů zabývajících se psychologií. Jednou z podstatných otázek zdraví a nemoci je např. otázka, do jaké míry pocit či vědomí o ztrátě či ohrožení existenčního zajištění ovlivňuje celkový duševní a tělesný stav. Např. Jores uváděl, že úředníci normálně pensionovaní umírali později než úředníci pensionovaní z politických důvodů. Rovněž ze zdravotního hlediska významné je chápání smyslu života. Podle některých autorů ten, kdo nezná smysl života, upadá do požitkářství. Existencialismus jako filosofický idealistický směr se proto jeví jako hygienicky škodlivý a

naopak marxismus je podle Jorese hygienicky prospěšný. Dále referent rozebírá na základě bohaté četby souvislosti mezi „smyslem bytí“, osobní svobodou, vztahy mezi lidmi a zdravím člověka. Většina otázek není však dnes ještě probádána. Postrádáme vědecký statistický výzkum, takže uvedené závěry jiných autorů je třeba v různých podmínkách ověřovat.

A. Kolářský, prom. psych., T. Stránská, prom. psych., V. Veselá, prom. psych.:

Metodologie sledování změn kognitivních procesů u nemocných s organickým postižením CNS, ovlivňovaných neurochirurgickými zásahy

Autoři v referátě uvádějí na základě přístupných pramenů ony psychologické metody, které jsou významné pro zjišťování organických poškození mozku. Zaměřují se zvláště na metody zjišťování změn procesů kognitivních a uvádějí v této souvislosti neurologické koncepce inteligence (Halstead, Lashley).

Konstatují, že na neurologických pracovištích nelze vystačit s tradičními metodami používanými v psychiatrii; v poslední době se užívá starších metod psychologických z 19. stol., jimiž se zkouší hlavně kvantitativní stránka vnímání. Autoři uvádějí pokusy s tachystoskopem (Schilder), s tzv. Flicker-testem, s reversibilními figurami (Rubinovy vázy; nemocný s organickým poškozením mozku mnohem obtížněji změni figuru za pozadí a naopak), dále pokusy s prostorovou orientací pacientovou, s počitky neboli paobrazy (u organiků přetrvávají), s reakčním časem (u organiků pozorován delší reakční čas než u pacientů s funkčními poruchami), pokusy s tappingem, s ergografem, očními pohyby a s asociačním experimentem (Zejgarnik).

Referenti našli jen jednu práci, která studovala elektrokožní reakci organických mozkových syndromů a schizofrenií. Specifický deficit pro organické mozkové poruchy byl zjištěn podmiňováním obranné reakce na elektrický šok. Dále se uvádějí doklady na poruchu paměti (Hull — deficit byl patrný v bezprostředně požadované reprodukci po percepci; dále Hrbek, Hant, Penfield, Williams aj.). Autoři věnují též pozornost myšlení a řeči, u nichž hrají důležitou úlohu afasie. Uvádějí teorie a výsledky Kleistovy, Goldsteinovy, Weisenburgovy. Za zmínku stojí práce Halsteadova, který sestavil zvláštní testy, vypočítal interkorelace a použil faktorové analýzy. Některé jeho metody (celý soubor je uveden) se ukázaly jako velmi citlivé na organicitu. Výhodné je, že Halstead stanovil u uvedených metod kritické skore.

Závěrem docházejí autoři k tomu, že doposud nemáme striktní návod, jak postupovat při sledování změn kognitivních procesů po neurochirurgických zásazích a že je třeba čerpat z přímé klinické zkušenosti; přitom se ovšem nelze spokojit s pouhou impresí, ale je třeba ji objektivovat.

A. Kolářský, prom. psych. — MUDr Ščudlík:

K otázce velikosti rozptylu mentálních výkonů u dětí s organickým poškozením mozku

(Příspěvek k problému nesouměrnosti mentálního vývoje a jeho využití pro odhalení organických poruch u dětí.)

Autoři vycházejí z hypotézy, že nesouměrnost čili disharmoničnost duševního vývoje je jedním ze znaků organického poškození mozku, a tudíž na tomto základě je možné včas odhalovat organicitu; kladou si otázku, zdali je vztah mezi velikostí tohoto rozptylu a organicitou dítěte. Protože nejsou doposud vhodnější metody, byli nuceni sáhnout k anketě Terman-Merillové (revise Binetovy stupnice z r. 1937 - forma L).

Ukazatelem rozptylu byl počet úspěšných řešení nad úrovní mentálního věku plus počet neúspěchů pod úrovní m. v. (ment. věku). Číslo se vynásobilo dvěma (každý test znamená v TM 2 měsíce). Mentálním věkem bylo to věkové pásmo v TM, kterému se výsledné číslo nejvíce blížilo. M. v. byl roven M, jestliže ležel v pásmu od (M-6 měs.) do (M+5 měs.). Experimentální skupinu tvořilo 23 dětí s organickým poškozením mozku ve věku od 7;0 do 12;11 let a s mentální úrovní od TM 46 do TM 94. V 16 případech šlo o poškození perinatální (při porodu), v 6 případech o příčiny postnatální (např. záněty mozku), v jednom případě šlo o hydrocefalus. Kontrolní skupiny byly vytvořeny podle principu vyrovnaných dvojic z celkového počtu 93 dětí. Ke každému organikovi bylo vybráno dítě s přibližně stejným m. v. a ch. v. (chronolog. věkem). V I. kontrolní skupině byli neurotici, psychopati a další případy s abnormální osobností, v II. kontrolní skupině byly jen děti s pouhým snížením intelektu bez jiných abnormálních projevů.

Skupiny I. a II. se srovnávaly se skupinou organiků a významnost rozdílů v rozptylu se hodnotila Wilcoxonovým neparametrickým testem. Rozdíl mezi kontrolní skupinou I. (neочиštěnou) a organiky nebyl statisticky významný; naproti tomu však rozdíl mezi II. kontrolní skupinou (očistěnou) a organiky byl statisticky významný.

Z výsledků dochází autor k tomu, že disharmoničnost duševního vývoje není specifickým znakem organicity, ale že je jen dokladem toho, že děti s organickým poškozením mozku se duševně vyvíjejí disharmonicky.

Plán práce pro rok 1961

- I. Činnost výzkumná. Výsledky budou předneseny na pracovních schůzkách skupiny.
 1. Leden – únor 1961: Prom. ped. Veselý, Psychologie elementárního čtení z hlediska logopedie
 2. Březen – duben 1961: Dr Dolejší z H. Brodu, Mentální poruchy dětí
Dr Langer, Rozpad duševních schopností u inkusní encefalitidy
Dr Langer, Použití kresby u defektní mládeže
Prom. psych. Stránská, Kresby organiků
 3. Květen – červen 1961: Stránská, Kolářský, prom. psych., Neurosy z psychologického hlediska
 4. Červenec – srpen 1961: Prom. psych. Kolářský, Nové poznatky v psychologii neuros
 5. Září – říjen 1961: Prom. psych. Veselá, Enuresy
 6. Listopad – prosinec 1961: Dr Langer, Psychologie kresby dospívající mládeže
- II. Naši členové nadále budou přednášet v rámci Čs. společnosti pro šíř. polit. a věd. znalostí v Hradci Králové.
Pokusíme se navázat užší spolupráci s Ústavem pro další vzdělávání učitelů při KNV v Hradci Králové.
- III. Každý člen, který se aktivně podílí na schůzkách naší skupiny, provede výzkum na svém pracovišti. Počítáme asi celkem s 5–10 menšími výzkumy. Tyto výsledky se budeme snažit uveřejnit.

Dr. St. Langer

OS – Havlíčkův Brod

Ve druhém pololetí byla konána pracovní schůze dne 12. 10. 1960 s programem:

1. „Emoční deprivace dětí“ (Dr J. Langmeier)
2. Zpráva o jednání zdravotnické sekce ČSPS v Praze
3. Organizační záležitosti

Poslední schůze roku byla připravována na prosinec 1960 s referáty Dr Aleše Kolářského z OS Hradec Králové a M. Do-

lejšího. Schůze však byla odročena, protože mnozí z členů skupiny včetně referentů se měli zúčastnit čtrnáctidenního školení psychologů v Ústavu pro doškolování lékařů v Praze. Tato schůze bude konána v I. čtvrtletí roku 1961.

Ve druhém pololetí roku 1960 bylo členy skupiny předneseno 15 populárně psychologických přednášek s tematikou výhradně zaměřenou na duševní vývoj dítěte.

Byla navázána spolupráce se Sekcí dětských domovů dětí předškolního věku při pedagogickém institutu v Pardubicích, kterou vede ředitel dětského domova pro děti předškolního věku, s. Michal. Členové skupiny přednášejí psychologii v kursech pro vychovatelky těchto domovů.

V ý t a h z r e f e r á t u „E m o č n í d e p r i v a c e d ě t í“

Z referátů, přednesených v roce 1960 na pracovních schůzích OS v H. Brodě, považujeme za nejzávažnější referát Dr. J. Langmeiera: „Emoční deprivace dětí“, přednesený dne 12. 10. 1960.

Dr. Langmeier ve své přednášce rozebral nejprve historii vzniku pojmu deprivace a prvních výzkumů o citovém strádání dětí, jak bychom termín deprivace mohli přeložit do češtiny. Od dob Hetzerové, která vyzdvihovala ve svých studiích v třicátých letech v Německu význam nedostatku a citového strádání dětí, existují dnes desítky prací s tematou citová deprivace. Rozmach bádání zde nastal zejména po druhé světové válce.

Dr. Langmeier se pak zabýval některými důležitějšími studiemi a závěry, které z nich plynou. Výzkumy deprivace lze rozdělit podle metodologického postupu, jakého bylo v nich použito, na tři druhy:

1. Ty, které jsou konány přímo v ústavech (kojeneckých a dětských zařízeních, věznicích apod.);
2. Studie retrospektivní (které zkoumají v anamnesách psychopatických dětí výskyt ústavnické výchovy apod.);
3. Studie longitudinální (sledující průběžně děti vychovávané v dětských zařízeních, v rodinách atd.).

Zjišťuje se, zda a do jaké míry ústavní výchova, odloučení dítěte od matky, střídání vychovatelů a výchovných prostředí, vede k poruchám v duševním vývoji dětí, k opožďování některých mentálních funkcí, a ve kterém vývojovém období je odloučení dítěte od matky nejzávažnější pro celou osobnost

dítěte i pro jeho sociální a emoční vztahy k druhým lidem. Jsou to studie Spitze, Bowlbyho, Benderové, Goldfarba a jiných, jejichž výsledky naznačují, že děti vychované od nejútlejšího dětství v některých ústavech nebo jinak v útlém dětství dlouhou dobu odloučené od matky, případně děti vychované v rodině, ale trpící při tom nedostatkem citového vztahu se strany rodičů a zejména matky (přílišná zaměstnanost matky, zanedbávající výchova apod.), se nejen ve svém rozumovém vývoji opoždují, ale mají také poruchy citového a charakterového rázu.

Někteří autoři (např. Bowlby) z neúplných výsledků nesprávně generalisovali a hlásili názor, že vždy je lepší výchova v rodině třeba i špatná, nežli v ústavu. Tyto náhledy byly postupně opraveny a dnes se uznává, že výchova v ústavu nemusí nutně vést k poškození rozumového a citového vývoje dítěte, je-li to ústav dobře vedený a dobře personálně i materiálně vybavený. Při zkoumání příčin, jež vedou k deprivaci, se také ukazuje, že abnormity ve vývoji postižených dětí vznikají nejen v důsledku toho, že jim chybí pevný citový vztah, ale i z nedostatku smyslových podnětů. Smyslové poznávání světa je u těchto dětí omezeno jen na chudé příležitosti, které dává denní rutinní život v ústavech a v nemocnicích. Tento nedostatek je nejen kvantitativní (četnost a různorodost podnětů), ale i kvalitativní (chybí řečové podněty, zaostává vývoj řeči). Jsou to vlastně poruchy z izolace. Experimentální pokusy s izolací zvířat i lidí podporují závěry klinické, že chybí-li podněty, dochází k vážným duševním poruchám. Problém deprivace je tedy zřejmě složitý. Vedle otázky citového strádání je to zároveň otázka bohatosti smyslových podnětů atd. Souhrnně lze říci, že přesto je termín „citová deprivace“ plodný pro psychologii, vyzdvihuje důležitost emočních a smyslových podnětů pro správný duševní vývoj dětí, vyzdvihuje význam rodiny a výchovy matky a podněcuje hnutí za zlepšení výchovy v dětských ústavech.

Plán práce na rok 1961.

1. Uspořádat v každém čtvrtletí jednu pracovní schůzi skupiny s obsahem: původní referát, referáty z literatury, diskuse, organizační záležitosti.
2. Rozšířit členskou základnu nábořem nových členů.
3. Rozvíjet popularizační činnost v oblasti skupiny.

4. Navázat spolupráci s ústředními sekci ČSPS, hlavně pokud jde o vysílání jejich referentů a zajišťování odborných přednášek.

M. Dolejší, prom. psych.

OS – Ústí n. L.

Zpráva o práci v II. pololetí 1960

Byla uskutečněna pracovní schůzka skupiny dne 16. 12. 1960, na níž přednášel doc. F. Erlebach, dipl. psycholog z Pedagogického institutu v Drážďanech o současném stavu psychologie v NDR. Následovala diskuse a po ní vystoupili ještě se stručnými referáty o své práci s. V. Ščepichin, odbor. asistent PI – Ústí n. L., s. M. Hanousková, psycholog Severočeských chemických závodů, s. L. Srp, psycholog záchytného domova, s. Drvotová, vyučující psychologii na zdravotní škole v Ústí n. L., s. Lukavský, klinický psycholog plicního sanatoria Bukov–Ústí n. L.

Závěrem schůzky bylo dohodnuto postupně po standardizaci ověřovat práce z metodiky diferenciální diagnostiky, týkající se vývojové psychologie, a to na psychiatrickém oddělení v Ústí n. L. (Ščepichin, Fremrová, Trnková). Pracovníci OS se rovněž usnesli, že katedra pedagogiky – psychologie na PI bude nápomocna při zařazování dětí ze zvláštních škol na pracoviště chemických závodů (Hanousková).

Plán práce na I. pololetí 1961:

- Únor – Přednáška pro školské pracovníky spolu se Společností pro šíření politických a vědeckých znalostí spojená s diskusí „Pedagogická psychologie a požadavky pedagogické praxe“ (prom. ped. V. Ščepichin).
- Březen – Schůze oblastní skupiny s programem: Stav vědecko-výzkumné práce na jednotlivých pracovištích. Organizační záležitosti.
- Duben – Ve spolupráci se Společností pro šíření polit. a vědec. znalostí přednáška pro pracovníky ze závodů: „Psychologie práce a možnosti jejího využití v průmyslových podnicích“ (s. Hanousková).
- Květen – Třídenní školení pracovníků skupiny a zájemců: „Použití statistických metod v psychologii“. (Po dohodě s ústředím ČSPS.)

Červen – Vypracování plánu, hodnocení činnosti OS, stanovení náplně činnosti na měsíc červenec a do konce roku. Do programu (termín i téma podle dohody) bude zařazena jedna přednáška prof. Vl. Tardyho.

V. Ščepichin, prom. ped.

OS – Olomouc

Oblastní pracovní skupina v Olomouci byla ustavena dne 30. ledna 1959. Jejím předsedou byl zvolen doc. Dr E. Holas, jednatelkou Dr Sedláčková. Obsahem prvních čtyř schůzí byly referáty o práci jednotlivých výzkumných pracovišť a pracovníků z praxe (hlavně zdravotnické).

Od března 1960 je předsedou oblastní skupiny Dr V. Janák, pracovník PI v Olomouci a jednatelkou je Dr J. Kolouchová – Sedláčková, pracovnice psychiatr. kliniky v Olomouci. Oblastní skupina má 16 členů, 5 pracuje na katedře psychologie PU v Olomouci, 4 na PI a v ústavu pro další vzdělání učitelů, 6 ve zdravotnických zařízeních a 1 na ředitelství ČSD.

V letním semestru 1961 bude katedra psychologie PU organizovat pro členy oblastní skupiny semináře o statistice. Většina členů oblastní skupiny (pracovníci PU, PI a ústavu pro další vzdělání učitelů) jsou v neustálém pracovním styku. Na rozšířených zasedáních katedry psychologie PU se řeší problematika vyplývající z pedagogického působení, teoretické otázky psychologie, referuje se o novinkách psychologické literatury i o otázkách výzkumu. Členové oblastní skupiny se dále zúčastňují podle možnosti zasedání Pobočky Čsl. společnosti psychologické v Brně. Náplň jejích zasedání bývá většinou věnována problematice psychologie ve zdravotnických institucích a v zařízeních pro děti a mládež vyžadující zvláštní péči, což umožňuje těm členům naší oblastní skupiny, kteří pracují převážně ve zdravotnictví, řešit pracovní problémy v širším kolektivu.

Dr D. Osladilová

OS – Kroměříž

Plán činnosti OS na r. 1960 byl vcelku splněn. Hlavním tématem pracovních seminářů byly metody v klinické psychologii. Další odborné úkoly byly splněny výzkumem delikvence a psychologických faktorů psychiatrické morbidity školních dětí. Na schůzkách byly projednávány kromě odborných otáz-

zek také organizační záležitosti. Popularizační činnost se rozvinula zvláště prostřednictvím Čs. společnosti pro šíření polit. a vědeckých znalostí, a to její psychologicko-pedagogické sekce. Byly uspořádány přednáškové cykly o psychologii vojáka, psychologii nemocného, o manželství a neurose, o psychologii dospívající mládeže a o problémech duševní hygieny. Členové skupiny se přihlásili také kolektivně k účasti na přednáškových cyklech pro kolektivy soutěžící o titul BSP. Byl natočen jeden amatérský film s duševně hygienickým zaměřením.

Kromě toho je třeba přihlížet i k další činnosti našich psychologů jako např. externí přednášení psychologie na Pedagogickém institutu v Brně, dálkové studium medicíny, studium ekonomie a cizích jazyků.

Rámcový plán činnosti na rok 1961

1. Pravidelné měsíční schůze s programem psychologických seminářů. Každý člen přednese dva referáty a bude systematicky sledovat alespoň jeden odborný psychologický časopis nebo časopis z některého příbuzného oboru a bude o něm referovat.
2. Popularisace psychologie prostřednictvím Čs. společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí. (Zvláště se zapojíme do přednáškové činnosti pro kolektivy soutěžící o titul BSP.)
3. Rozšíříme členskou základnu o další psychology pracující v naší oblasti.

Dr K. Hradecký

Západoslovenská OS v Bratislave

Západoslovenská oblastná skupina SPS vyvinula aktivitu až koncom r. 1960. Skupina mala len 2 pracovné schôdze.

Na prvej, dňa 10. novembra, podali zprávu Dr Kováč a Dr Soudková o medzinárodnom sympóziu týkajúcom sa problému genetickej psychológie, ktoré bolo 26.—29. septembra 1960 v Berlíne a ktorého sa referenti zúčastnili.

Dr Dobrotka referoval na tému: Syndrom nezdržanlivosti v detskom veku.

Prítomných bolo 19 členov.

Druhá schôdza sa konala dňa 2. XII. 1960.

Dr Kováč a Dr Soudková dokončili referát o medzinárodnom sympóziu v Berlíne.

Potom referoval MUDr. J. Tůma z Prahy o priebehu a problematike svetového medzinárodného psychologického kongresu v Bone, ktorého sa referent ako jediný zástupca z ČSSR zúčastnil. Oboznámil prítomných s celkovou atmosférou kongresu ako i s niektorými dojmami, ktoré získal z ciest v Západnom Nemecku a z návštev na niektorých psychologických pracoviskách. Prítomných bolo 24 členov.

Plán činnosti na rok 1961

Ťažiskom práce Západoslovenskej oblastnej skupiny SPS bude i naďalej organizovanie pracovných zasadnutí venovaných rôznym aktuálnym otázkam psychológie.

Pravidelné zasadnutia sa budú konať raz za štvrt' rok s touto náplňou:

- I. štvrťrok: Problematika z oblasti pre teoretické a metodické otázky psychológie (zodpovedný Dr. D. Kováč).
- II. štvrťrok: Problematika z oblasti hospodárskej psychológie (zodpovedná prom. psych. M. Bandžejová).
- III. štvrťrok: Problematika z oblasti klinickej psychológie (zodpovedný prom. psych. O. Kondáš).
- IV. štvrťrok: Problematika z oblasti psychológie výchovy (zodpovedný prom. psych. J. Čulen).

Okrem týchto podujatí plánujeme raz mesačne poriadať diskusné večery na tieto témy:

1. Vedecko-výskumné plány pracovísk psychológie v našej oblasti.
2. Vzťah psychológie k fyziológii VNČ,
3. Vzťah psychológie k psychiatrii.
4. Miesto psychológie v systéme vied.
5. Otázky profesionálnej orientácie a konzultácie.
6. Psychológia v umení.
7. Psychologické otázky poznávacích procesov žiakov.
8. Otázky psychológie učenia.
9. Diskusia o výchovnom poradenstve.
10. Diskusia o diagnostických metódach.
11. Problémy práce psychológa v teréne.
12. Psychologické otázky práceschopnosti žiakov v nových podmienkach školy.

Okrem týchto akcií budeme organizovať schôdzky pri príležitostiach rôznych medzinárodných psych. kongresov, sjazdov, konferencií apod., ak sa na týchto zúčastnia psychológovia z ČSSR, a pri návštevách cudzích psychológov u nás.

L. Ďurič, prom. psych.

Stredoslovenská OS v Žiline.

V roku 1960 sa práca Stredoslovenskej oblastnej skupiny SPS rozvíjala približne v tých istých intenciách, ako tomu bolo v r. 1959.

2. Rozširovanie členskej základne:

a) Na konci r. 1959 bolo evidovaných v oblastnej skupine 15 riadnych členov (z toho 9 psychológov, resp. učiteľov na JSŠ a 6 lekárov), na poslednej schôdzke oblastnej skupiny v decembri 1960 sa doplnil počet riadnych členov na 23 (11 psychológov, resp. stredoškolských učiteľov s aprobáciou pre filozófiu, 4 učitelia s inou aprobáciou, 8 lekári) a 2 mimoriadnych členov (len so stredoškolským vzdelaním).

b) V priebehu roku 1960 podarilo sa získať pre aktívnu spoluprácu 2 psychológov z banskobystrického kraja. Jeden z nich bol zvolený za tajomníka pre oblasť bansko-bystrického kraja a bola mu daná úloha zainteresovať o našu prácu ďalších pracovníkov v tejto oblasti.

c) Koncom minulého roku navrhnutí traja členovia odbočky na prijatie za členov SPS boli za členov prijatí. Keďže jeden pracovník z bansko-bystrického kraja bol už členom spoločnosti prv, než sa zapojil do práce našej obl. skupiny, máme koncom roku 1960 už 7 organizovaných členov SPS (z toho jeden lekár-psychiater); a máme v pláne navrhnúť na niektorú z najbližších schôdzok ďalších členov.

d) Schôdzky oblastnej skupiny sa stali postupom roku 1960 pre členov skutočnou potrebou a boli príležitosťou k ďalšiemu aj osobnému zblíženiu jednotlivých pracovníkov z najrozličnejších častí oblasti.

e) K rozšíreniu počtu členov najmä z radov učiteľov prispelo najmä to, že sa niektoré schôdzky spojili s inštruktážami pre vychovávateľov a učiteľov v rámci podujatí kabinetu psychológie-pedagogiky pri Ústave pre ďalšie vzdelávanie učiteľov a vých. pracovníkov v Žiline, čím bol o prácu našej oblastnej skupiny zainteresovaný väčší počet školských pracovníkov a čím bolo umožnené súčasne aj preplácanie výloh za cestovné a stravu zúčastnených; tým sa naskytla príležitosť, aby sa na niektoré schôdzky dostavili aj ľudia, ktorí pre väčšiu vzdialenosť od Žiliny, pre služobné dôvody alebo pre dôvody finančné predtým neboli schopní participovať na práci našej oblastnej skupiny.

f) Pre rozšírenie kompetencie oblastnej skupiny aj na oblasť bansko-bystrického kraja veľmi prispela nová správna organizácia, v ktorej bývalý žilinský a banskobystrický kraj tvoria jeden celok, Stredoslovenský kraj. Situácia je však komplikovaná tým, že sídlo KNV je v Banskej Bystrici, kým vedenie Oblastnej skupiny SPS sa za dnešných podmienok (len dvaja členovia z Banskej Bystrice) do B. Bystrice presťahovať nemôže, ba pre malý počet pracovníkov nie je možné od vedenia oblastnej skupiny predpokladať, že by bola vstave zvládnuť úlohy v celokrajskom meradle. Pre rok 1961 ostáva teda jednou zo základných úloh vyriešiť aspoň v rámci možnosti túto situáciu.

2. Zdvíhanie odbornej úrovne psychologickej práce v celej oblasti:

a) V spolupráci s Ústavom pre ďalšie vzdelávanie učiteľov v Žiline sa uskutočnilo nielen rozšírenie členskej základne oblastnej skupiny, ale aj mnoho ďalších dielčích podujatí, najmä inštruktáží a seminárov pre defektológov, pre učiteľov-nepedagógov na priemyslových a učňovských školách apod. Plán prednášok a inštruktáží bol väčšinou dopredu prejednaný s vedením oblastnej skupiny. — Práca sa však obmedzila na ústav v Žiline, kým ústav v B. Bystrici ostáva ešte mimo spolupráce s oblastnou skupinou z vyššie uvedených dôvodov.

b) Spolupráca s Krajským výborom Spoločnosti pre šírenie vedeckých a politických poznatkov sa veľmi pekne rozvíjala, kým nedošlo k rajonizácii a tým k presunutiu Krajského výboru do B. Bystrice.

Dňa 22. 3. 1960 sa uskutočnil za spolupráce našej oblastnej skupiny Seminár o osobnosti pre lektorov Spoločnosti pre šírenie ved. a polit. poznatkov z celého býv. žilinského kraja. Na seminári odznala prednáška I. Šípoša „Problém osobnosti žiaka“ a prednáška L. Košča: „Psychohygiena výchovného a vzdelávacieho procesu“. Obe prednášky vyšli ako pomocné texty pre lektorov Spoločnosti v rotaprintovom vydaní.

O psychologických problémoch prednášali v rámci Ludo-vých akadémií i verejných osvetových prednášok v okrese Žilina a v okrese Martin len kvalifikovaní prednášatelia, členovia oblastnej skupiny. — na rok 1961 pripadá úloha v tomto zmysle skvalitniť osvetovú prácu aj v iných okresoch stredoslovenského kraja, najmä priamo v sídle KNV v B. Bystrici.

3. Práca oblastnej skupiny v úzkom slova zmysle:

a) V r. 1960 sa uskutočnilo 7 pracovných schôdzok, na kto-

rých odznelo 16. pôvodných prác o psychologických problémoch; ďalej boli uskutočnené tri inštruktáže o psychodiagnostických metódach, odznali tri referáty o zjazdoch alebo seminároch s psychologickou alebo príslušnou problematikou, ktoré mali celoslovenský alebo celoštátny charakter a štyri referáty o knihách, resp. o odbornej psychologickéj literatúre na určitú špeciálnu tému.

Jednu pracovnú schôdzku spestrila demonštrácia dvoch psychiatrických pacientov a prehliadka psychiatrického oddelenia OÚNZ v Žiline-Bytčici.

b) Dve z týchto schôdzok mali monotematickú náplň, preto sme ich nazvali sympóziami. Prvé sympóziu sa uskutočnilo dňa 29. januára 1960. Ústrednou témou bol problém osobnosti. Odznelo 6 väčšinou hodnotných prednášok, ktoré sa stali podkladom pre náplň prednášok Ľudovej univerzity v Žiline na škol. rok 1960/61. Okrem toho toto sympóziu bolo podnetom pre Krajský výbor Spoločnosti pre šírenie ved. a polit. poznatkov v Žiline, aby uskutočnil seminár o osobnosti pre lektorov Spoločnosti z celého žilinského kraja, ako sme o ňom písali v bode 2. b.

Druhé sympóziu sa uskutočnilo dňa 3. novembra 1960. Ústrednou témou bol problém schopností a nadania. Odznali na ňom štyri prednášky a jeden referát o celoštátnej konferencii o výchove oligofrenikov. O kvalite prednášok svedčí najmä to, že tri základné prednášky vydal Ústav pre ďalšie vzdelávanie učiteľov a vých. pracovníkov v Žiline rotaprintom ako pomôcku pre školských pracovníkov celej žilinskej oblasti Stredoslovenského kraja.

c) Aj prednášky a referáty na ostatných pracovných schôdkach tak isto ako aj diskusie na týchto podujatiach mali rozhodne vyššiu úroveň, ako tomu bolo v r. 1959. To svedčí jasne o veľmi dobrom vplyve práce oblastnej skupiny na zvyšovanie odbornej kvalifikácie pracovníkov v psychológii a príslušných odvetviach, ktorí sú v oblastnej skupine organizovaní.

Záverom možno konštatovať, že Stredoslovenská oblastná skupina v Žiline pracovala naozaj intenzívne vo všetkých smeroch, ktoré si ako plán načrtla vždy na začiatku pracovného obdobia. Jej práca bola ocenená na výborovej schôdzke SPS dňa 31. 10. 1960 v Bratislave ako aj na celoštátnej schôdzke predsedov oblastných skupín dňa 29. 11. 1960 v Prahe, kde dokonca bola naša práca (podľa cyklostylovaného záznamu) „hodnotená zvlášť kladne“.

Plán práce na r. 1961 oblastnej skupiny, ktorý súčasne predkladáme výboru ČSPS i SPS, myslíme, jasne svedčí o tom, že Stredoslovenská oblastná skupina v Žiline je naozaj životaschopná a má všetky predpoklady rásť do šírky i do hĺbky a prispievať skutočne účinne k zvyšovaniu kvality psychologických pracovníkov i k šíreniu a uplatňovaniu odborných znalostí z psychológie vo všetkých odvetviach nášho spoločenského diania.

Stručný prehľad referátov,
ktoré odzneli na schôdkách OS v Žiline

- I. Šípoš: Faktory, oplyvňujúce čestnosť konania dospievajúcej mládeže. Ref. odznel 29. júna 1959. Na základe experimentálneho výskumu dokazuje referent súvis čestnosti s navodenou psychickou situáciou.
- dr. L. Košč: Problematika oligofrénie v psychologickej klinickej praxi — 29. 6. 1959. Referent podal prehľad problematiky s doplnením kazuistikami.
- A. Gronský: Problematika psychológie osobnosti — úvodný referát na sympóziu o osobnosti 29. 1. 1960. Referent podal prehľad základných teoretických koncepcií.
- I. Šípoš: Osobnosť žiaka — referát zo sympózia 29. 1. 1960. Referát zvýrazňuje postavenie žiaka ako subjektu vo výchove a ukazuje vplyv psychologických poznatkov na obsah i metódy vyučovania a výchovy.
- dr. L. Košč: Osobnosť neurotika — referát zo sympózia o osobnosti 29. 1. 1960. Referent diskutuje s bežnými koncepciami príčin neuróz a podáva vlastné poznatky.
- dr. L. Košč: Diagnostika mentálnych defektov v teórii a praxi — 29. 4. 1960. Referent podáva kritické zhodnotenie diagnostických metód a vlastné skúsenosti.
- dr. L. Košč: Metóda ROR v klinickej praxi — 20. sept. 1960 — referát podáva prehľad o metóde a ukážky vyhodnotení.
- I. Šípoš: Problém schopností a nadania v súčasnej psychológii — referát na sympóziu o nadaní 2. 11. 1960. Podáva prehľad základných teoretických koncepcií najmä so zameraním na úlohy psychológie pri prestavbe školy.
- dr. Košč: Základné problémy psychopatológie a psychodiagnostiky oligofrénie — referát zo sympózia 2. 11. 1960 — referát prináša kritický pohľad na problémy teórie a praxe a ujasňuje princípy zaeľovania žiakov do špec. škôl.

MUDr Adamica: Patogenéza a terapia oligofrénie — referát zo sympózia 2. 11. 1960 — referát je doplnený poznatkami z praxe psychiatra.

I. Meriač: Činnosťná terapia, teoretické východiská — 12. 1. 1961. Referát je časťou diplomovej práce a zdôvodňuje nutnosť diferencovania činnostnej terapie od iných druhov.

Plán práce na rok 1961

Na pracovnej schôdzke Stredoslovenskej oblastnej skupiny SPS, konanej dňa 12. januára 1961 v Žiline prerokoval a schválil sa tento plán práce skupiny na rok 1961:

1. Vedenie oblastnej skupiny sa vynasnaží rozšíriť členskú základňu o ďalších pracovníkov v psychológii a v príbuzných odvetviach v Stredoslovenskom kraji, najmä v oblasti býv. kraja banskobystrického.

2. Vedenie oblastnej skupiny využije ďalšie prostriedky na rozšírenie a upevnenie spolupráce oblastnej skupiny s krajským vedením Spoločnosti pre šírenie vedeckých a politických poznatkov v Banskej Bystrici a s vedením Krajského pedagogického ústavu v Banskej Bystrici i v Žiline, prípadne aj s inými inštitúciami, pričom sa bude snažiť o zvýšenie odbornej úrovne všetkých podujatí, ktoré budú tieto inštitúcie poriadat a ktorých náplň bude mať psychologický charakter.

3. Všetci členovia sa budú snažiť o zapojenie do akcie vzájomnej výmeny kníh a časopisov z odboru psychológie, ktoré majú v svojom vlastníctve alebo ktoré majú k dispozícii na svojich pracoviskách.

4. Členovia Oblastnej skupiny sa zídu t. r. aspoň sedemrazy na pracovných schôdzkach a budú sa ich snažiť vyplniť odborne skutočne hodnotnými príspevkami, najmä prednáškami, referátmi o prečítanej literatúre a referátmi zo zjazdov a seminárov, na ktorých sa zúčastnili.

5. Pracovná schôdzka v máji 1961 bude mať charakter sympózia s monotematickým programom. Téma: Psychologické problémy mravne narušenej a mravne vadnej mládeže. Schôdzka bude celodenná a — podľa plánu Ústredného výboru Slov. psychologickej spoločnosti v Bratislave — bude súčasne celoslovenskou schôdzkou Spoločnosti a bude spojená s valným zhromaždením Spoločnosti.

6. V októbri t. r. uskutoční oblastná skupina druhé monotematické sympóziu o sociálnych vzťahoch žiakov základných

škôl, ktoré bude výsledkom prvého kolektívneho výskumu členov oblastnej skupiny.

7. V marci t. r. — podľa minuloročnej dohody s krajským vedením Spoločnosti pre šírenie polit. a ved. poznatkov a s Riaditeľstvom Krajského ústavu pre doškolovanie učiteľov a vých. pracovníkov zorganizuje oblastná skupina seminár o možnostiach využitia psychológie v ekonómii, na ktorý budú pozvaní jednak lektori Spoločnosti pre šírenie polit. a ved. poznatkov, jednak učitelia odborných, najmä priemyslových škôl, jednak zainteresovaní pracovníci z najväčších závodov celého stredoslovenského kraja.

8. Oblastná skupina sa vynasnaží ostať aj naďalej samostatne hospodáriacou jednotkou.

Dr. Ladislav Košč

Východoslovenská OS v Košiciach.

Východoslovenská oblastná skupina sa schádza pravidelne na pracovné zasadnutia, každých 6 týždňov, mimo prázdninového obdobia. Náplň pracovných zasadnutí tvoria teoretické prednášky, a to vlastné práce ako aj práce na základe literatúry a referáty z rôznych podujatí Psychologickej spoločnosti i príbuzných oborov.

V 1960 bolo 6 pracovných zasadnutí, na ktorých odznelo 15 referátov. Na januárovom zasadnutí prom. psych. L. Šetlíková predniesla podstatné časti svojej diplomovej práce „Výklad prísloví u schizofrénii“. Autorka na základe literárnych údajov i vlastného výskumu došla k záveru, že metóda výkladu prísloví je vhodná na získavanie materiálu pre štúdium myslenia u schizofrenikov.

Dr. A. Stančák v prednáške „Význam inteligenčných testov v psychiatrii“ zaoberal sa ich využitím v psychiatrickej diagnostice. Rozobral najznámejšie užívané metódy, na ktorých demonštroval ich praktické využitie. Na druhom marcovom zasadnutí referoval prom. psych. Š. Bednárík o hypnóze ako psychologickej metóde. Referát sa opieral o literárne údaje. Dr. J. Hvozdiak podal referát o priebehu plenárneho zasadnutia SPS, a obsahu jednotlivých odznelých referátov.

Tretie pracovné zasadnutie sa konalo v máji. Prof. J. Zajíc referoval o konferencii venovanej problémom duševnej hygieny, ktorú usporiadala Spoločnosť pre šírenie polit. a vedeckých poznatkov v Prahe dňa 15. IV. 1960. Autor referátu širšie

rozobral problematiku, nadhodenú prof. dr. Tardym, týkajúcu sa dospievajúcich detí.

Dr J. Hvozdič referoval na tému „K psychológii výchovného pôsobenia na nedbanlivých a ľahostajných žiakov. „V referáte podal niektoré state vlastného výskumu. Rozobral metódy, ktorými sa zakročuje proti nedbanlivým a ľahostajným žiakom, a výsledky akých sa dosahuje.

Na júnovom zasadnutí odznali následovné referáty: Dr I. Major referoval o priebehu seminárneho školenia na tému duševná hygiena. Dr. A. Stančák podal zprávu o priebehu fyziologických a farmakologických dní, ktoré sa konali v Košiciach. V ďalšom referáte Dr A. Stančák sa zaoberal vplyvom fenmetrazínu a alkoholu na psychickú činnosť. Referát sa opieral o vlastné výskumy. (Ukázal sa kladný vplyv fenmetrazínu na psychickú činnosť.)

Na piatom októbrovom zasadnutí odznali referáty o duševnej hygiene. Referovali prom. psych. Š. Bednárik, Dr K. Horňáková a Dr A. Stančák. Autori v svojich referátoch sa opierali hlavne o materiály z celoštátneho sjazdu o duševnej hygiene.

Posledné zasadnutie, na ktorom Dr A. Stančák referoval o zasadnutí výboru SPS pri SAV, sa konalo v decembri.

E. Kordíková referovala na tému „Starostlivosť o duševný vývoj detí v jasliach — so zameraním na košickú oblasť“. V práci podala výsledky vlastného výskumu v jaselských a ústavných zariadeniach. Zaoštvávanie vo vývoji je markantné u detí, ktoré sú vychovávané v ústavných zariadeniach.

Dr. A. Stančák a inž. E. Fraenkel v práci „Faktorová analýza Rorschachových nálezov pred a po požití etylalkoholu“ riešili otázku zmeny stavu osobnosti pod vplyvom alkoholu, čo sa výrazne potvrdilo faktorom formy a farby. Dosiaľ literatúra týmto metodickým postupom neriešila otázku vplyvu alkoholu na osobnosť. Práca je prínosom k problematike faktorovej analýzy Rorschachových nálezov, a to predovšetkým aplikovaním väčšieho počtu hodnotiacich hľadísk, a ďalej tiež tým, že vyšetrenie a celý proces faktorovej analýzy bol prevedený u tej istej skupiny dvakrát: bez požitia alkoholu a po požití alkoholu.

Okrem vedeckých pracovných zasadnutí náplň Východoslovenskej skupiny tvorí aj populárne osvetová činnosť, ktorú členovia vykonávajú cestou Spoločnosti pre šírenie politických a vedeckých poznatkov. Východoslovenská skupina opätovne podala návrh na zriadenie laboratória pre fyziológiu a psychológiu práce pri Východoslovenských železniarniach v Košiciach.

Členskú základňu t. č. tvorí 16 psychológov pracujúcich hlavne v školských službách a v zdravotníctve.

Plán práce na r. 1961

Plán pracovných zasadnutí byl prediskutovaný na členskej schôdzi dňa 26. januára 1961. Uskutoční sa celkom 7 zasadnutí, v mesiacoch január, marec, apríl, jún, október, november a december. Plán pracovných zasadnutí tvorí jeden referát teoretického zamerania a druhý so zameraním na riešenie otázok užitej psychológie. Detailný plán sa určuje na jedno zasadnutie dopredu. Členovia na pracovné zasadnutia sú pozývaní pozvánkami.

Východoslovenská skupina zorganizuje dvojdnové sympóziom venované otázkam citového procesu. Na podujatie budú pozvaní všetci členovia Psychologickej spoločnosti. Sympóziom sa uskutoční v Košiciach v jesennom období 1961.

Populárne osvetové prednášky aj v budúcnosti budú členovia rozvíjať v rámci Spoločnosti pre šírenie politických a vedeckých poznatkov.

Dr A. Stančák

Psychologické laboratórium SAV

Bratislava, Klemensova 27

V roku 1952 vzniklo v rámci Filozofického ústavu SAV Psychologické oddelenie. Jeho hlavným poslaním bolo kriticky sa vyrovnáť s ideologickou neujasnenosťou v psychológii. Prvoradá pozornosť sa venovala rozširovaniu a sprístupňovaniu poznatkov sovietskej psychológie, ako aj základných princípov učenia I. P. Pavlova o vyššej nervovej činnosti človeka.

Nástup vlastnej experimentálnej práce začína v r. 1955, kedy vzniklo Psychologické laboratórium SAV ako samostatné pracovisko. V prvej etape činnosti prevládal výskum z oblasti podmieneno-reflexnej činnosti človeka (vplyv intenzity podnetov, vekových rozdielov a otázky diferenciácie podnetov zisťované metodikou žmurkacieho, obranného a elektrokožného reflexu; overovanie metodiky optokinetického nystagmu, flikeru a pletyzmografie).

V ďalšej etape sa pozornosť sústredila na problémy vlastnej psychológie, a to v dvoch smeroch. V oblasti všeobecnej psychológie sa pracovalo na problémoch vizuálneho vnímania, uplatnenia teórie informácie v psychológii, na výskume vegetatívnych komponentov psychických procesov so zreteľom na vnímanie. V oblasti psychológie práce uskutočnil sa kolektívny výskum únavy v doprave (cena Akadémie na r. 1958), výskum únavy v chemickom priemysle so zreteľom na diagnostické pomôcky, výskum sociálno-psychologických činiteľov ovplyvňujúcich prácu žien v priemysle, rozbor účinku inštruktážneho filmu pri výučbe pracovných síl a začal sa dlhodobý výskum pracovných pohybov. Okrem toho uskutočnil sa výskum sociálnych vzťahov v žiackom kolektíve.

Pracovisko sa takto orientovalo na úlohy, ktorých riešenie si vyžadovala prax a niektoré práce tiež prispeli k základnému výskumu v psychológii. Celkove sa vyhranilo monotematické zameranie pracoviska na psychologické otázky vnímania.

Od roku 1960 sa toto zameranie ešte prehĺbilo a zvýšil sa dôraz na účinnú pomoc praxi. Pokiaľ ide o všeobecnú psycho-

lógiu, v popredí stoja otázky mechanizmov vnímania a ich dynamika v procese učenia (vo vizuálnej a akustickej oblasti, využitie vegetatívnych a elektrofyziológických metodík). V rámci psychológie práce prebieha výskum psychologických otázok mechanizácie a automatizácie (optimálne usporiadanie signalizačných a ovládacích prvkov na paneloch, analýza pohybov pri obsluhu poloautomatov, výskum optimálnych podmienok vizuálnej kontroly výrobkov, pásová výroba z hľadiska senzo-motorickej činnosti človeka).

Technické vybavenie pracoviska základnými podnetovými a registračnými aparátúrami sa neustále doplňuje a konštruujú sa i nové aparátúry podľa potrieb výskumu. Na výskum slúži zvukotesná komora a dve miestnosti adaptované na laboratória.

V súčasnosti pracuje v laboratóriu 6 odborných psychológov, ďalej štatistik, vývojový technik, laborant a administratívna pracovníčka.

Príručná knižnica laboratória patrí k najlepšie vybaveným odborným psychologickým knižniciam v ČSSR (više 3000 zväzkov kníh a više 30 druhov zahraničných časopisov).

Psychologické laboratórium okrem experimentálneho výskumu uskutočňuje i koordináciu vedecko-výskumnej práce v psychológii na Slovensku. Pri laboratóriu je sekretariát Slovenskej psychologickej spoločnosti.

Z iniciatívy Psychologického laboratória SAV usporiadala sa r. 1957 I. celoštátna konferencia psychologických pracovníkov v Smoleniciach na tému Zásady a možnosti využitia psychologických poznatkov v socialistickej spoločenskej praxi.

Už v prvej etape činnosti Psychologického laboratória sa utvorila Komisia pre dejiny psychológie, ktorá zorganizovala výskum o vývine psychologického myslenia na Slovensku.

V oblasti popularizácie psychologických poznatkov pracovníci laboratória sa podieľali na práci Spoločnosti pre šírenie politických a vedeckých poznatkov, Československého rozhlasu, spolupracovali so Slovenskou odborovou radou a Československým štátnym filmom a nadviazali styk s viacerými priemyselnými závodmi (popularizačné prednášky, odborné školenie).

Publikačná činnosť pracovníkov Psychologického laboratória v r. 1952–55 zahrňuje vydávanie Psychologického časopisu (vyšiel len roč. 1953 a 1954) a odborné preklady z ruštiny a angličtiny. Potom bol vydaný sborník referátov z I. celoštátnej konferencie a od r. 1956 začala vychádzať neperiodická

publikácia Psychologické štúdie. Zoznam ďalších publikácií a záverečných zpráv, ktorý tu nepripojujeme, na požiadanie záujemcom pošle Psychologické laboratórium.

Z vyše uvedených faktov plynie, že Psychologické laboratórium SAV možno pokladať za skutočné centrum teoretickej a experimentálnej práce v oblasti psychológie na Slovensku. Jeho monotematické zameranie na problematiku procesov vnímania so zreteľom na proces učenia a na pracovnú činnosť človeka vyplýva zo základných vývojových tendencií súčasnej psychológie a požiadaviek socialistickej praxe.

C. sc. M. Stríženec

Psychologický ústav při katedře psychologie a pedagogiky filosofické fakulty University J. E. Purkyně, Brno, Grohova 7

Psychologický ústav na filosofické fakultě založil v roce 1926 první její profesor psychologie Dr. Mihajlo Rostohar, který byl ředitelem ústavu až do svého odchodu na trvalý odpočinek (30. září 1948). Od té doby je ředitelem ústavu prof. Dr. Vilém Chmelař.

Za druhé světové války byl ústav Němci uzavřen. Jeho činnost byla obnovena ihned po osvobození Brna Rudou armádou v roce 1945.

V roce 1946 byla v ústavě zřízena mechanická dílna, v níž od počátku úspěšně pracuje jako mechanik a nyní jako odborný instruktor Jaroslav Antl.

Zřízení dílny umožnilo vybavit psychologickou laboratoř řadou nových přístrojů a pomůcek, na základě podnětů M. Rostohara, V. Chmelaře a později i odb. asistenta Dr. B. Bárty a také podle vlastních návrhů, takže lze v ústavu experimentálně řešit nejrůznější aktuální psychologické problémy.

Když byla v září 1953 zřízena na filosofické fakultě samostatná katedra psychologie a pedagogiky (vedoucím je od jejího vzniku prof. Dr. V. Chmelař), stal se Psychologický ústav součástí této katedry, která je podle nového zákona č. 46/1956 Sb. základní organizační jednotkou pedagogické, vědecké, výzkumné práce a jednotkou pro výchovu vědeckého dorostu v oboru psychologie.

Ústav svým vybavením se podle úsudku některých zahraničních odborníků vyrovná experimentálním ústavům v NDR. Starší pomůcky a přístroje jsou uchovávány pro demonstrace při výkladech z dějin psychologie a o historickém vývoji metod. Konstrukci nových přístrojů a pomůcek i hledání nových

experimentálních metod v psychologii věnují členové katedry stále značné úsilí. Perspektivně se pracovníci ústavu zaměřují na dobudování oddělení pro pedagogickou, klinickou psychologii a psychologii práce, poněvadž tato tři odvětví psychologie tvoří dnes na filosofických fakultách v Praze, v Brně a Bratislavě specializace odborného studia psychologie. Přístroje a pomůcky se pořizují v souladu nejen s výzkumným plánem členů katedry, ale i s tematikou diplomových prací a se zřetelem k výcviku posluchačů psychologie v experimentálních výzkumných psychologických metodách i diagnostických metodách na úseku pedagogické, klinické a ekonomické psychologie.

Plán výzkumných úkolů se zaměřuje jednak na bezprostřední úkoly praxe, jednak na řešení některých základních problémů psychologie, vyplývajících z perspektivy rychlého rozvoje socialistické společnosti. V r. 1961 pracují členové Psychologického ústavu na řešení těchto úkolů:

Prof. Dr. V. Chmelař: a) Teorie pozornosti, b) Vliv dynamiky optických vjemových struktur na optický postřeh objektů v zorném poli u řidičů aut.

Odb. as. Dr. J. Sedlák: a) Vliv pracovního zatížení a jiných podmínek na přesnost pracovních pohybů, b) Výzkum únavy u operátora v automatizované továrně.

Odb. as. B. Bárta: a) Dynamika postojů k výrobní práci (ve vztahu k neuropsychické stabilitě), b) Longitudinální sledování vývoje českého dítěte (s. as. Smékalem).

As. V. Smékal: a) Psychologická problematika neprospívajících žáků, b) Typy difilní adaptace, c) Longitudinální sledování vývoje českého dítěte (s Dr. B. Bártou).

As. J. Šindelář: Psychologická analýza pracovního prostředí (s dr. Bártou a V. Smékalem).

Odb. as. L. Monatová (členka pedagogického semináře): a) Rozvíjení poznání — geneze vybraných představ a pojmů v předškolním a mladším školním věku, b) Výzkum citových vztahů u jedinců s některými tělesnými vadami.

Pedagogické problémy řeší odb. as. Dr. V. Jůva, odb. as. Dr. L. Mojžíšek, odb. as. Dr. L. Šteigerle, členové pedagogického semináře, který je rovněž pracovištěm katedry psychologie a pedagogiky.

Pracovníci psychologického ústavu se podílejí na řešení státního plánu výzkumu:

a) XIV-2-2 „Psychologické základy výchovy v komunistické společnosti“. Koordinátorem tohoto úkolu je prof. V. Chmelař, který je místopředsedou vědecké rady stěžejního výzkumného úkolu státního plánu výzkumu XIV-2 „Význam vlivu spojení tělesné a duševní práce ve výchově na všestranný rozvoj osobnosti v komunistické společnosti“ a členem kolegia komplexního úkolu XIV „Škola a výchova v etapě dovršení socialismu a přechodu ke komunismu.“

b) XIII-1-3 „Zdravý vývoj mladé generace“ — „Longitudinální sledování vývoje dítěte“. Řešení úkolu vyžaduje sledování vývoje dětí od jejich narození do 15 let, a to na různých místech republiky. Psychologové katedry pracují na tomto úkolu společně s antropology a pediatrii.

c) F 19/3 „Vývojová charakteristika československé průmyslové investiční výstavby do r. 1975“ — „Průmyslový interiér — Kulturní pracovní prostředí“. Na tomto úkolu spolupracují členové katedry s Ústavem průmyslového stavebnictví fakulty architektury a pozemního stavitelství VUT v Brně.

d) „Výzkum únavy u operátora v automatizované továrně“.

Dále se zúčastňují řešení resortního úkolu ministerstva spojů I-32-34 „Vliv pracovního zatížení a jiných podmínek na přesnost pracovních pohybů“. V rámci resortního plánu výzkumu řeší členové katedry s katedrou pedagogiky a psychologie Vojenské akademie AZ v Brně problém „Metodiky psychologického výzkumu v armádě“. V současné době se zabývají některými dílčími aktuálními problémy letectva. Metodicky vedou podle statutu vědecko-výzkumnou práci Dětské psychologické poradny v Brně. Psychologové katedry zahájili též psychologický průzkum jednoho výrobního provozu Královopolské strojírny, v níž se uskutečňují výrobní práce posluchačů brněnské filosofické fakulty, a provádějí výzkum příčin neprospěchu žáků druhého stupně na báзовé škole filosofické fakulty.

Psych. katedra spolupracuje s katedrou psychologie na filosofické fakultě v Praze, v Bratislavě a v Olomouci, s Pedagogickým ústavem ČSAV, s Psychologickou laboratoří SAV a s Psychologickou výchovnou klinikou v Bratislavě. Psychologický ústav navštívili zahraniční hosté ze SSSR, Polska, NDR, Maďarska, Rumunska, Bulharska, Jugoslávie, Anglie a Číny.

Mnoho času věnují psychologové katedry konsultačnímu styku s absolventy psychologie, jejich umísťování, zřizování nových pracovních míst, vypracovávání náplně práce na nových pracovištích, organizaci seminářů v postgraduálním stu-

diu a přestavbě studia psychologie se zřetelem k profilu osobnosti absolventa odborného studia psychologie. Zajišťují (s externími silami z lékařské fakulty a jiných pracovišť) výuku v psychologických disciplínách na odborném pětiletém studiu psychologie, v externím studiu psychologie, ve společném základu pro posluchače učitelského studia na filosofické a přírodovědecké fakultě a v dálkovém studiu učitelů.

Posluchači pětiletého studia psychologie konají praxe v Brně na těchto pracovištích: v Dětské psychologické poradně (u Dr. O. Kolářkové, Dr. O. Konečné a Dr. M. Schürera), v Záchytném dětském domově (u Dr. B. Michala), v Dětské psychiatrické poradně (u doc. Dr. R. Konečného), v Dětské psychiatrické poradně KDN (u Dr. El. Kloboukové), v Neuropsychiatrickém oddělení KDN (u Dr. J. Švancary), v Psychologické laboratoři psychiatrické kliniky (u prom. psych. M. Jaroše), v Poradně pro duševní hygienu v oddělení matřimoniálním a sexuologickým (u Dr. M. Kalužíka), ve Státní psychiatrické léčebně (u prom. psych. J. Soukala a prom. psych. Veselé), na klinice chorob z povolání (u Dr. B. Chalupy), v Krajské protialkoholní poradně (u prom. psych. J. Viewegha), na Katedře psychologie a pedagogiky Vojenské akademie AZ (u pplk. Fr. Jandy), na školách zvláštních, na školách pro mládež vyžadující zvláštní péče, v Ústavu pro tělesně vadné, v Logopedickém ústavě, v průmyslových a dopravních podnicích, v Zoologické zahradě. O prázdninách praktikují ve Státní psychiatrické léčebně v Kroměříži a v zahraničí (dosud byli v NDR a v Polsku).

Exkurse konají posluchači do továrních a dopravních podniků, na klinická pracoviště, na pracoviště nápravné pedagogické péče, do různých druhů škol, na soudy mládeže aj.

Členové katedry vykonávají různé funkce v Komisi psychologické při ČSAV, v Československé psychologické společnosti při ČSAV; prof. Chmelař navíc ještě v ČSAV, v redakcích časopisů Pedagogika, Československá psychologie, Activitas Nervosa Superior, Věda a život, ve Sborníku prací filosofické fakulty BU, Spisů filosofické fakulty, v redakční vydavatelské radě VI. sekce ČSAV, Ústřední red. vyd. radě ČSAV aj.

Aktivně se podílejí na činnosti Společnosti pro šíření politických a vědeckých znalostí aj.

Každým druhým rokem vydává katedra zvláštní psychologicko-pedagogické číslo Sborníku prací filosofické fakulty brněnské university. V roce 1961 vyjde čtvrté číslo.

Prof. Dr. V. Chmelař, Dr. B. Bárta a kolektiv

Psychologický ústav Filosofickej fakulty University Komenského bol zriadený dňa 1. októbra 1957 ako jedno z vedeckých pracovísk University Komenského pričlenené Filosofickej fakulte a priamo podliehajúce jej dekanovi. Potreba nového vedeckého pracoviska na Filosofickej fakulte sa zdôvodňovala nutnosťou rozvinúť teoretickú prácu na poli psychológie a nutnosťou prehĺbiť vysokoškolskú prípravu odborných psychológov po stránke teoretickej a metodickej, ako aj zabezpečiť po tejto stránke účinnú pomoc absolventom v praxi. Podľa organizačného poriadku bola daná tomuto pracovisku pomerne široká možnosť pre rozvoj psychologickéj vedecko-výzkumnej práce.

Po zriadení začínal ústav svoju pôsobnosť so štyrmi pracovníkmi, s. univ. prof. Dr A. Jurovským, povereným vedením ústavu, Dr J. Koščom, J. Ondrejkom ako vedeckými pracovníkmi, a K. Hahnom, technickým pracovníkom. Neskôr pristúpil k vedeckým pracovníkom Dr M. Verner. V roku 1959 nastali zmeny v personálnom vybavení ústavu odchodom niektorých pracovníkov a príchodom nových psychológov po reorganizácii Vysokej školy pedagogickej. V dnešnom stave sú na ústave ôsmi pracovníci. Činnosť ústavu usmerňuje doc. Dr Tomáš Pardel, vedúci katedry psychológie FFUK, jeho členovia sú: Dr Josef Koščo, samostatný vedecký pracovník, Dr Libuša Maršálová, vedecký asistent, Ladislav Ďurič, vedecký asistent, dvaja noví absolventi psychológie — Mária Vallášeková a Hieronym Florek, a konečne dvaja technickí pracovníci, Kurt Hahn a Miroslav Januš.

Organizačne a pracovne se ústav nateraz delí na tri oddelenia, oddelenie genetickej psychológie, oddelenie experimentálnej psychológie a vývojové technicko-konštrukčné oddelenie.

V oddelení genetickej psychológie sú pracovníci v súčasnom štádiu zameraní na problematiku vzťahov a postojov k práci a povolaniu u mládeže i dospelých s osobitným zreteľom na profesionálnu orientáciu. Rozpracovávajú vývin vzťahov a postojov k práci a povolaniu v priebehu celého života človeka, pričom osobitnú pozornosť venujú obdobiam po tejto stránke kritickým (voľba povolania, včleňovanie sa do pracovného procesu, adaptácia v povolaní). Cieľom tejto práce je na

základe výskumu a teoretického rozboru pomôcť pri výchove k povolaniu a pri jeho správnej voľbe, pomôcť pri organizovaní náplne poradenskej služby na školách a tým predchádzať neskorším premenám v povolani, ako aj prispieť k zvýšeniu starostlivosti a usmerňovania pracujúcich po vstupe do povolania. Dve dielčie úlohy z tejto problematiky sú zaradené v štátnom výskumnom pláne.

Experimentálne oddelenie s pomerne dobrým laboratórnym výstrojením je momentálne prevažne zamerané na výskum pamäti a učenia vzhľadom na naliehavé problémy predkládané pedagogickou praxou. V rámci tematického okruhu, ktorý možno označiť ako výskum psychologických podmienok úspešnosti učenia, sa tu riešia nasledovné dielčie problémy zaradené aj do štátneho výskumného plánu: Psychologické otázky osvojovania si gramatických vedomostí a zručností na školách I. cyklu; Vplyv rôznych činností, telesnej a duševnej práce na následné učenie a celkovú práceschopnosť žiakov vo výchovno-vyučovacom procese; Vplyv následného učenia na predchádzajúce učenie. Tieto práce vyplynuli z potreby riešenia problematiky oneskorujúcich sa žiakov (úloha, ktorá je zaradená v rezortnom pláne a ústav ju aj koordinuje) a z aktuálnych požiadaviek prestavby školy — preskúmať najvhodnejšie spôsoby striedania fyzickej práce s teoretickým vyučovaním vzhľadom na úspešnosť výchovno-vyučovacieho procesu. Na tematické okruhy oboch oddelení sú tiež napojené diplomové práce niekoľkých poslucháčov.

Vývojové technicko-konštrukčné oddelenie s dvoma technickými pracovníkmi je pomerne dobre vystrojené potrebnými prístrojmi pre základný psychologický výskum. V oddelení sa podľa perspektívnych potrieb pracoviska a podľa požiadaviek vedeckých pracovníkov samostatne vyvíjajú a stavajú vedeckovýskumné prístroje potrebné ako pre výskum, tak aj pre demonštračné účely. (Najnovšie boli napr. vyvinuté automatický kombinátor AK60, polokybernetický automatický prístroj, prístroj EKR na elektro-kožnú reakciu, dispečerské zariadenie D60 pre súčasný styk v štyroch hoverových kanáloch, miniatúrny polovodičový hlukomer H60, elektrický priamoukazujúci chronoskop MKČ60.) V oddelení sa ďalej samostatne robia fotografické práce všetkého druhu a podľa plánu aj práce filmové, najmä z oblasti genetickej psychológie. Technické vybavenie oddelenia, ako aj oboch ostatných oddelení, slúži aj pracovníkom katedry pri ich výskumných prácach a pri demonštráciách v rámci výuky.

Členovia ústavu sa podieľajú aj na pedagogickej činnosti katedry. So zmenšeným pedagogickým úväzkom oproti členom katedry prednášajú a vedú semináre v disciplínach, v ktorých teoreticky a vedecko-výskumne pracujú. Doc. Dr T. Pardel a L. Ďurič sa zameriavajú na problematiku pedagogickej činnosti katedry. So zmenšeným pedagogickým úväzkom oproti členom katedry prednášajú a vedú semináre v disciplínach, v ktorých teoreticky a vedecko-výskumne pracujú. Doc. Dr T. Pardel a L. Ďurič sa zameriavajú na problematiku pedagogickej psychológie, Dr J. Koščo popri genetickej psychológii (dospievanie a dospelosť) pracuje už dlhší čas v oblasti dejín psychológie, Dr. L. Maršálová je zameraná na otázky psychologickéj metodológie. Dosiaľ z týchto oblastí spracoval a dal do tlače doc. Pardel príručku pedagogickej psychológie, Dr Koščo dokončil a pripravil na vydanie I. časť dejín psychológie. Niektoré z výskumných i teoretických prác dokončené v poslednom období uverejnia pracovníci ústavu v momentálne pripravovanom zborníku fakulty, oddielu Pedagogica-Psychologica, ktorý budú každý druhý rok zapĺňať svojimi prácami členovia Psychologického ústavu a Katedry psychológie.

Popri svojej internej činnosti sú pracovníci ústavu aj organizátormi širších, verejných psychologických podujatí. Z ich iniciatívy usporiadalo v minulom roku Povereníctvo školstva psychologický seminár „O úlohách psychologickéj vedy pri prestavbe školy“. V tomto roku organizoval ústav v spolupráci so sekciou pedagogickej psychológie Československej psychologickéj spoločnosti a Výskumným ústavom pedagogickým I. celoštátny seminár o základných teoretických otázkach profesionálnej orientácie v ČSSR. Snahou týchto podujatí je nahodiť a rozdiskutovať dôležité problémy nastoľované socialistickou praxou v oblasti výchovy a výuky. Takto možno lepšie usmerniť teoretickú a vedecko-výskumnú prácu ústavu ako aj členov iných pracovísk, urýchliť riešenie týchto problémov a účinnejšie zabezpečiť realizáciu získaných poznatkov v praxi.

Extenzívnejšie rozpracovanie spomínaných otázok v daných tematických okruhoch, ako aj špecializácia na nové otázky v rámci daného zamerania Psychologického ústavu FFUK predpokladá dlhšie trvanie pracoviska a jeho posilnenie ďalšími vedeckými a najmä pomocnými pracovníkmi.

Dr L. Maršálová

K životnímu jubileu prof. Dr. Josefa Stavěla

V březnu t. r. se dožil šedesáti let jeden z významných členů Čs. psychologické společnosti, prof. Dr. Josef Stavěl.

Prof. Stavěl se narodil 12. III. 1901 ve Znojmě. Po ukončení středoškolských studií v Moravských Budějovicích přešel roku 1919 na filosofickou fakultu v Praze, kde dosáhl doktorátu r. 1924. Od r. 1927, kdy získal místo asistenta v Psychotechnickém ústavu Masarykovy akademie práce, věnoval se výhradně psychologii, která tvořila centrum jeho studijních zájmů. Psychologickou problematikou se zabýval jako praktický psycholog, jako badatel i pedagog. Dlouhá léta pracoval v ústavech práce jako poradce pro volbu povolání a zabýval se diagnostickou prací prakticky i po stránce teoretické a výzkumné. R. 1928 zakládal Psychotechnický ústav v Bratislavě, který po řadu let vedl. Přispěl nemálo k rozvoji psychologie na Slovensku, poněvadž psychotechnické ústavy byly za první republiky významnými centry psychologické práce. R. 1937 se Dr. Stavěl habilitoval pro obor psychologie na bratislavské universitě, kde působil do r. 1939. Po osvobození z fašistické okupace pokračoval prof. Stavěl ve své pedagogické práci na filosofické fakultě Karlovy university v Praze, kde byl jmenován profesorem teoretické psychologie. Zde působil pak nepřetržitě do r. 1959, kdy pro vážné onemocnění musil tuto svou práci přerušit.

Ve své významné práci se prof. Stavěl zabýval teoreticky i prakticky hlavně metodickými otázkami psychologické diagnostiky a studiem motivace, což ho přivedlo posléze ke zkoumání instinktů v rámci zoopsychologie. Zvláště významné vědecké práce zabývající se těmito otázkami jsou jeho publikace „Předivo zájmů“ (Příspěvek k jeho psychologické analýze), Česká Mysl 38, 1944 dále „Hlad“ (Příspěvek k analýze pudu), Spisy filosofické fakulty University Komenského v Bratislavě, sv. XXIV., Bratislava 1937 a „O vlivu potřeby potravy na instinktivní činnost konstruktivního typu“, Čs. psychologie, 4., 1960. Kromě toho se prof. Stavěl hlouběji věnoval také studiu

dějiny psychologie, hlavně starověké. (Seznam jeho publikací souborně uvádí „Čs. psychologie“, č. 2., 1961.) Ve své vědecké práci zdůrazňoval vždy přísnou kritičnost a přesné myšlenkové propracování použitých pojmů, k čemuž je psychologovi zapotřebí mimo jiné též solidního filosofického vzdělání. Jeho studie se také těmito rysy vyznačují a jsou přínosem po mnoha stránkách i pro naši marxistickou psychologii, ačkoliv snad mnohdy postrádají širší syntetisující pohled a vyvození souhrnné teoretické koncepce.

Českoslovenští psychologové přejí prof. Stavělovi mnoho zdraví a zdaru do dalších let a do další práce na závažné problematice motivace a věří, že budou mít příležitost jeho bohaté znalosti a zkušenosti přejímat z nových publikací, v nichž cenné výsledky své celoživotní práce souhrnně teoreticky zpracuje.

Vypůjčování psychologických filmů ze zahraničí

Půjčování psychologických filmů ze zahraničí provádí Ústřední filmová půjčovna, Praha II, Národní 28. U objednaných filmů musí být vždy uveden přesný název filmu v originálu a označeno místo, odkud je možno film vypůjčit.

Katalogy psychologických filmů jsou k nahlédnutí v Psychologickém ústavu KU v Praze. Dodaly nám je tyto společnosti: Institut für den wissenschaftlichen Film, Bunsenstrasse 10, Göttingen; The Scientific Film Association, 3 Belgrave Square, London, S. W. 1 a Psychological Cinema Register, Audio-Visual Aids Library, Pennsylvania State College, Pa.

Informace o půjčování filmů ze zahraničí podává s. M. Zahradníková, Ústřední filmová půjčovna, Praha II, Národní 28 (tel. 227041).
J. Hoskovec

Instrukce k provádění zkoušky WISC

Komise pro diagnostické pomůcky Čs. psychologické společnosti rozmnožila instrukce k provádění zkoušky WISC (dětský Wechsler — verbální i nonverbální část). Instrukce v zatímtní zkušební formě zpracovali Dr Kubička a Dr Bursík. Jednotlivé výtisky si mohou psychologové, kteří pracují s dětmi, vyzvednout na Slovensku u Dr Kondáše (Psychiatrická léčebna, Velké Leváre), na Moravě u Dr Bárty (Katedra psychologie U. J. E. P., Brno, Grohova 7.) a v Čechách u Dr Matějčka (DPP, Praha 2., Dittrichova 17.).
Z. Matějček